Bekir KARABULUT

İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı

Mayıs 2020
ANKARA

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KAMU BİNALARI GÜVENLİK NOKTASI PERSONELİNE VERİLEN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMİNİN İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNE ETKİSİ

Bekir KARABULUT

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Mayıs, 2020

ANKARA

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KAMU BİNALARI GÜVENLİK NOKTASI PERSONELİNE VERİLEN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMİNİN İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNE ETKİSİ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı

Bekir KARABULUT

Mayıs, 2020

ANKARA

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAVI SONUÇ FORMU

Prof. Dr. Ergün ERASLAN nezaretinde **Bekir KARABULUT'un** tamamladığı "**KAMU BİNALARI GÜVENLİK NOKTASI PERSONELİNE VERİLEN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMİNİN İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNE ETKİSİ**" konulu tezi Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm kapsam ve kalite şartlarını sağladığını onaylıyoruz.

Prof. Dr. Ergün ERASLAN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah YILDIZBAŞI

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Tahsin ÇETİNYOKUŞ

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Ergün ERASLAN

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna göre hazırlanan bu tez çalışmasında,

- Tüm veriler, bilgiler ve belgelerin akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde edildiğini,
- Tüm bilgiler, belgeler ve değerlendirmelerin bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunulduğunu,
- Kullanılan tüm materyallerin tamamen belirtildiğini ve referans gösterildiğini,
- Kullanılan materyaller üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadığını,
- Sunulan tüm çalışmanın orijinal olduğunu,

beyan eder ve yukarıdaki ifadelerin aksine herhangi bir durum olduğunda, tüm yasal haklarımdan vazgeçmeyi kabul edeceğimi bildiririm.

Tarih: 15.05.2020 **İmza:**

İsim & Soyisim:

TEŞEKKÜR

Öncelikle tez çalışmamda akademik bilgi ve tecrübelerini benimle paylaştığı için danışman hocam Prof. Dr. Ergün ERASLAN' a saygılarımı arz ediyorum.

Ayrıca eğitim süresince beni destekleyen, bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan hocalarıma, manevi desteklerini esirgemeyen aileme teşekkür ediyorum.

2020, 15 MAYIS **Bekir KARABULUT**

KAMU BİNALARI GÜVENLİK NOKTASI PERSONELİNE VERİLEN İŞ SAĞLI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMİNİN İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNE ETKİSİ

ÖZ

1833 yılı Sanayi Devrimi hemen sonrası İngiltere'de çıkan Fabrikalar Kanunu'nda; iş sağlığı ve güvenliği denetimi ile ilgili düzenlemeler yapılarak iş güvenliği müfettişleri görevlendirilmiştir. Avrupa ülkeleri ile Amerika Birleşik Devletleri'nde benzer düzenlemeler yaygınlaşmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar ülkemizde sanayileşme olmadığı için işçi sağlığı, güvenliği ve çalışma koşulları konusu gündeme gelmemiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında çıkarılan Borçlar Kanunu ile işverene işçileri koruma zorunluluğu getirilmiş ve 1936 yılında çıkarılan 3008 sayılı İş Kanunu'nda iş güvenliği denetimi düzenlenmiştir. 1951 yılında Uluslararası Çalışma Örgütünün (ILO) 81 numaralı İş Güvenliği Teftiş Sözleşmesi kabul edilmiştir. Son olarak İş Güvenliği Kanunu 2012 yılında TBMM tarafından kabul edilerek yürürlüğe girebilmiştir.

Araştırma, Ankara'nın Etimesgut ilçesinde bulunan kamu bina girişi güvenlik noktalarında çalışan işyeri kapı güvenliği personeline verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitimini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Ankara'nın Etimesgut ilçesinde bulunan kamu binaları kapı güvenliği personeli oluşturmaktadır. Araştırma evresi için 100 güvenlik personeline ulaşılmış ve örneklem oluşturulmuştur.

Araştırmanın amacı, güvenlik personelinin almış olduğu eğitimden memnuniyeti, iş kazalarının önlenmesinde eğitim ve güvenlik kültürünü benimsemiş olması, personelin sorumlu bulunduğu alanda taşıdığı risklerin farkında olması ve almış oldukları eğitimleri yeterli görmesi, alınan eğitimler sayesinde personelin beden ve ruh sağlığına gösterdiği ehemmiyet ve neticesinde iş gücü kaybının minimize edilmesi gibi konular irdelenmektedir. Bu bağlamda alınan eğitimin demografik değişkenleri (eğitim düzeyi, yaş, cinsiyet) ve diğer unsurları göz önünde tutularak anket tekniği ile araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İş güvenliği kültürü, güvenlik hizmetleri, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi, iş güvenliği performansı

THE EFFECT OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY TRAINING ON PUBLIC BUILDING SECURITY POINT STAFF ON OCCUPATIONAL SAFETY CULTUR

ABSTRACT

In the Factories Law in England, which came out immediately after the industrial revolution of 1833; Occupational safety inspectors have been appointed by making arrangements on occupational health and safety audits. Similar regulations have become widespread in European countries and the United States. Since there was no industrialization in our country until the first years of the Republic, the issue of worker health, safety and working conditions did not come to the agenda. Finally, the Occupational Safety Law was accepted by the Turkish Grand National Assembly in 2012 and entered into force.

The research was conducted in 2020 to evaluate occupational health and safety training given to workplace entrance security personnel working at public building entrance security points in Ankara Etimesgut district. The research universe is composed of the door security personnel of the public buildings located in Ankara Etimesgut district. 100 security personnel were reached for the research phase and a sample was created.

The aim of the research is to ensure the satisfaction of the security personnel from the education they have received, to adopt the culture of education and safety in the prevention of occupational accidents, to be aware of the risks it carries in the area it is responsible for, and to consider the trainings they have received, and to minimize the loss of workforce as a result of the trainings received. Issues such as are discussed. In this context, taking into consideration the demographic variables (education level, age, gender) and other factors of the education received, it was made concrete with the survey technique.

Keywords: Occupational safety culture, security services, occupational health and safety training, occupational safety performance

İÇİNDEKİLER

SONUÇ FORMU ii
ETİK BEYAN iii
TEŞEKKÜR iv
ÖZ v
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER vii
KISALTMALAR DİZİNİ ix
TABLOLAR LİSTESİ x
ŞEKİLLER LİSTESİ xiii
BÖLÜM 1 – GİRİŞ 1
1.1 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tanımı 2
1.2 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi 3
1.3 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Süreci 4
BÖLÜM 2 – GÜVENLİK HİZMETLERİ 5
2.1 Güvenlik Kavramı 7
2.2 Türkiye'de Güvenlik Hizmetleri 7
2.3 Genel Kolluk Hizmetleri 8
2.4 Özel Kolluk Hizmetleri 9
2.4.1 Kamu Özel Kolluk Hizmetleri 9
2.4.2 Kamu Dışı Özel Kuruluşlara Bağlı Özel Kolluk Hizmetleri 9
2.5 Özel Güvenlik Hizmetleri 10
2.5.1 Türkiye'de Özel Güvenlik Hizmetleri 10
BÖLÜM 3 – İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ 11
3.1 Güvenlik Kültürü 12
3.1.1 Güvenlik Kültürünün Önemi 12
3.2 Güvenlik Kültürü Oluşmasında İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin Rolü 13
3.3 İş Sağlığı ve Güvenliğinde Sorumlu Üst Kuruluşlar 14
3.3.1 Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO 14
3.3.2 T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 14
3.3.3 Sosyal Güvenlik Kurumu 15
3.4 İş Sağlığı ve Güvenliğinde Sorumlu Alt Kuruluşlar 16

BÖLÜM 4 – KAMU GÜVENLİK PERSONELİNE VERİLEN İŞ SAĞLI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMİNİN İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNE ETKİSİ 17

4.1 Kamu Güvenlik Personeline Verilen İş Sağlı ve Güvenliği Eğitiminin İş Güvenliği Kültürüne Etkisinin Değerlendirilmesi 18

4.1.1 Kamu Güvenlik Personeline Verilen İş Sağlı ve Güvenliği Eğitiminin İş Güvenliği Kültürüne Etkisinin Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi 19

4.1.2 Anket Cronbach Alpha Güvenilirlik Analizi 35

4.1.3 Anket Genel Değerlendirmesi.....35

BÖLÜM 5 – SONUÇ VE TARTIŞMA 40

KAYNAKLAR 43

EKLER 46

ÖZGEÇMİŞ 47

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AB: Avrupa Birliği

TC: Türkiye Cumhuriyeti

TBMM: T.C. Türkiye Büyük Millet Meclisi

ILO: Uluslararası Çalışma Örgütünün

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

AÇSHB: T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

AFAD: T.C. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

SGK: T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu

TDK: Türk Dil Kurumu

MMO: Makine Mühendisleri Odası

İSG: İş Sağlığı ve Güvenliği

İGK: İş Güvenliği Kültürü

AR-GE: Araştırma ve Geliştirme

GP: Güvenlik Personeli

TABLO LİSTESİ

Tablo 2.1 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunu Çerçevesinde Yürütülen Faaliyetlerle İlgili İstatistik Tablosu 15

Tablo 4.1 Güvenlik personeli (GP) içerisinden seçilen katılımcıların cinsiyet dağılımı 19

Tablo 4.2 GP içerisinden seçilen katılımcıların yaş dağılımı.....20

Tablo 4.3 GP içerisinden seçilen katılımcıların eğitim durumu dağılımı 21

Tablo 4.4 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşletmenizin statüsü hangisidir?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı 22

Tablo 4.5 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı ile ilgili bilgilere ulaşmak için hangi bilgi kaynağından faydalandınız/faydalanıyorsunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı 22

Tablo 4.6 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizin tehlikesınıfı aşağıdakilerden hangisidir?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....22

Tablo 4.7 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Tehlike sınıfı ayrımı yapılmaksızın tüm işyerlerinin, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamına alındığını biliyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....23

Tablo 4.8 GP içerisinden seçilen katılımcıların "6331 sayılı İSG Kanunu'nu uygulanabilir buluyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....23

Tablo 4.9 GP içerisinden seçilen katılımcıların "6331 sayılı Kanun uyarınca yükümlülüklerinizi biliyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....23

Tablo 4.10 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizde işyeri hekimi görevlendirildi mi?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....24

Tablo 4.11 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizde iş güvenliği uzmanı görevlendirildi mi?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....24

Tablo 4.12 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizde işyeri sağlık ve güvenlik birimi kuruldu mu?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı 25

Tablo 4.13 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizde risk değerlendirme çalışması yapıldı mı?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....25

Tablo 4.14 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizde acil durum planları hazırlandı mı?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....25

Tablo 4.15 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Risk değerlendirmesi, çalışanların İSG eğitimleri, sağlık gözetimi, acil durum planları gibi yükümlülüklerin, 30/12/2012 tarihinden itibaren işyeriniz için zorunlu olduğunu biliyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı 26

Tablo 4.16 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İş kazası veya meslek hastalıkları bildirimlerinin nereye nasıl yapılacağı konusunda bilginiz var mı?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....26

Tablo 4.17 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Sağlık muayeneniz düzenli olarak yapılıyor mu?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı 27

Tablo 4.18 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İş ortamında ihtiyaç duyduğunuzda bir sağlık kuruluşuna kolaylıkla ulaşabiliyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı 27

Tablo 4.19 GP içerisinden seçilen katılımcıların "6331 sayılı İSG Kanunun ikincil düzenlemeleri (yönetmelik, tebliğ, genelge) hakkında kurumsal düzeyde bilginiz var mı?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı 28

Tablo 4.20 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İSG Eğitimi ile birlikte iş yerinizde iş kazası veya ramak kala olaylarda bir azalma gözlemlediniz mi?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....28

Tablo 4.21 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İSG Eğitimini faydalı buluyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı 29

Tablo 4.22 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Yaptığınız işten dolayı sağlığınızın olumsuz etkilendiğine inanıyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....29

Tablo 4.23 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizde kullandığınız teçhizat ve giysilerinizin daha konforlu olması için ek önlemler alıyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....30

Tablo 4.24 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Yeni alınan teçhizat ve giysileriniz uygunluğu konusunda fikriniz alınıyor mu?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı 31

Tablo 4.25 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Çalışma koşullarınızla ilgili görüşlerinize müracaat ediliyor mu?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....32

Tablo 4.26 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Çalışma koşullarınızla ilgili görüşleriniz dikkate alındığına inanıyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı 33

Tablo 4.27 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İSG eğitiminin işinize katkı sunduğuna inanıyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....33

Tablo 4.28 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İSG eğitimi ile iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azalacağını düşünüyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı 34

Tablo 4.29 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İSG eğitimi yanında mesleki riskler göz önünde tutularak ilave eğitimlerde verilsin mi?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı 34

Tablo 4.30 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İSG eğitiminin, işyerinizde güvenlik kültürünün oluşmasına katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....35

Tablo 4.31 Anket Cronbach Alpha Güvenilirlik Analizi Tablosu 37

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.1 İş kazası ve meslek hastalığı Sonucu ölümler (2000-2019) 4
Şekil 4.1 Katılımcı cinsiyet dağılımı 20
Şekil 4.2 Katılımcı yaş dağılımı.....21
Şekil 4.3 Katılımcı eğitim durumu 21
Şekil 4.4 Katılımcı İSG eğitimi fayda analizi.....29
Şekil 4.5 İşiniz sağlığınızı etkiliyor mu? 30
Şekil 4.6 Ek donanım kullanıyor musunuz? 31
Şekil 4.7 Katılımcı çalışma koşullarına etkisi.....32
Şekil 4.8 İSG eğitimini faydalı buluyor musunuz? 33
Şekil 4.9 İSG eğitiminin güvenlik kültürüne etkisi 35

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Sanayi Devrimi hemen sonrası İngiltere'de çıkan Fabrikalar Kanunu'nda; iş sağlığı ve güvenliği denetimi ile ilgili düzenlemeler yapılarak hayata geçirilmiştir. Avrupa ülkeleri ile Amerika Birleşik Devletleri'nde benzer düzenlemeler yaygınlaşmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar ülkemizde sanayileşme olmadığı için işçi sağlığı, güvenliği ve çalışma koşulları konusu gündeme gelmemiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında çıkarılan Borçlar Kanunu'nda işverene işçileri koruma zorunluluğu getirilerek iş sağlığı ve güvenliği için ilk adımlar atılmıştır.

Sanayi Devrimi'nden günümüze kadar çalışanların karşılaştıkları iş kazası ve meslek hastalıklarının sayısı ve çeşitliliği artmıştır. Günümüzde fiziksel, kimyasal ve biyolojik etkenli meslek hastalıkları ve mesleki kanserler dışında radyoaktivite, depresyon ve strese bağlı yeni mesleki hastalıklarda eklenmiştir.

Günümüzde Birleşmiş Milletler' in (BM) 1919 yılında faaliyete geçen bir uzmanlık kuruluşu olan Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ile BM'nin diğer bir uzmanlık kuruluşu olan ve 1948 yılında kurulan Dünya Sağlık Örgütü (WHO) iş sağlığı ve güvenliği alanında ciddi çalışmalar yaparak meslek hastalıkları ve iş kazalarının azaltılması için çaba sağlamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında çıkarılan Borçlar Kanunu'nda işverene işçileri koruma zorunluluğu getirmiş ve 1936 yılında çıkarılan 3008 sayılı İş Kanunu'nda iş güvenliği denetimi düzenlenmiştir. 1951 yılında Uluslararası Çalışma Örgütünün (ILO) 81 numaralı İş Güvenliği Teftiş Sözleşmesi kabul edilmiştir. Son olarak İş Güvenliği Kanunu 2012 yılında TBMM tarafından kabul edilerek yürürlüğe girebilmiştir. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çıktıktan sonra ülkemizde birçok kaza yaşanmıştır. Bunlardan 2014 yılında; Manisa/Soma'daki bir kömür madeninde 301 işçinin hayatını kaybetmesi, Konya/Ermenek'teki bir kömür madeninde 18 işçinin hayatını kaybetmesi ve İstanbul'da bir inşaat asansöründe 10 işçinin yine hayatını kaybetmesi bu alanda verilen eğitimlerin, alınan tedbirlerin yeterliliğini,

uygulanabilirliği ve denetimini tartışma konusu yapmaktadır. İş kazalarının önlenmesinde eğitim ve güvenlik kültürünün benimsenmiş olması, çalışanın sorumlu bulunduğu alanda taşıdığı risklerin farkında olması ve almış oldukları eğitimleri yeterli görmesi alınan eğitimler sayesinde personelin beden ve ruh sağlığına gösterdiği ehemmiyet ve neticesinde iş gücü kaybının minimize edilmesi, gibi konular tezin içeriğini oluşturmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde**;** iş sağlığı ve güvenliği konusu detaylı incelenmektedir. Genel olarak iş sağlığı ve güvenliğinin tanımı, önemi, amacı, tarihsel süreci gibi konular ele alınmaktadır. İkinci bölümde ise iş güvenliği kültürü ele alınmaktadır. Verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin iş güvenliği kültürünün oluşmasına etkisi araştırılmaktadır. Üçüncü bölümde; ise iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin güvenlik kültürü oluşmasında çalışan üzerindeki pozitif ve negatif yansımaları örneklemi meydana getiren Ankara'nın Etimesgut ilçesinde bulunan kamu binaları kapı güvenliği personeline iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinden memnuniyetleri ve eğitim sonrası oluşması beklenen iş güvenliği kültürünün eğitimle olan ilişkisinin analiz edilmesi, edinilen bulgular neticesinde İSG konularının kamu binaları kapı güvenliği personeli eğitim literatüre kazandırılması ve sonuç ve tartışma kısmı yer alır.

1.1 İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Tanımı

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) konusu sanayi devrimi ve sonrasında üretim tekniklerinde meydana gelen gelişmeler ve değişimler sonucu işçilerin karşılaştığı riskler artması işçilerin ağır şartlarda uzun süreli çalıştırılmasıyla gündeme gelmiştir. Bu gelişmeler yetkilileri İSG konusunu tartışmaya ve önlem almaya zorlamıştır.

İnsanlar binlerce yıl öncesinden beri iş kazaları ile karşı karşıya kalmaktadır. İçinde bulunduğumuz 21. yy' da bile çalışmanın savaştan üç kat daha tehlikeli olduğu, alkol, uyuşturucu veya savaşlardan daha fazla insan öldürdüğü; savaşlar yüzünden yılda ortalama 650 bin insan yaşamını yitirirken, iş kazaları ve meslek hastalıkları sebebiyle her yıl 2 milyon insanın öldüğü belirtilmektedir [1].

İş sağlığı; çalışanların hem fiziksel hem ruhsal ve aynı zamanda sosyal açıdan tam anlamıyla en üst seviyeye ulaştırılmasını ve bu kazanılan seviyede devam ettirilmesini sağlamaktır. Çalışma koşullarını iyileştirilmesi ve iş hayatında kullanılan zararlı bileşenlerin çalışan sağlığına etkilerini mümkünse yok etmek veya minimize etmek, çalışanın fiziki ve ruhsal yapısına uygun iş ortamlarında çalışmasının temin edilmesi ve çalışanın işe uyumunu, işin çalışana uygunluğunu hedefleyen bir bilim dalıdır [2].

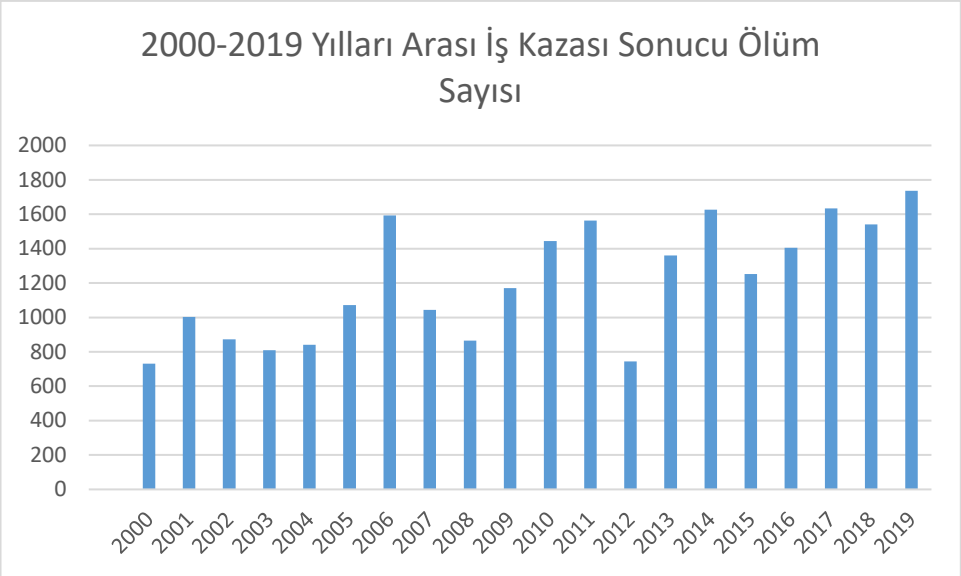
İş güvenliği tanımını ILO, 1950'li yıllarda; "çalışanların sağlık ve refahlarının en üst düzeye yükseltilmesi; işyeri koşullarının, çevrenin ve imal edilen mamullerin getirdiği sağlığa zararlı sonuçların ortadan kaldırılması; çalışanların uygun işlere yerleştirilmesi ve gereksinimlere uygun bir iş ortamı yaratılması" şeklinde yapmıştır [3].

1.2 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi

İş sağlığı ve güvenliği hem işçi hem de işveren açısından büyük önem taşımaktadır. İş kazaları ve meslek hastalıklarından en çok etkilenen işçilerdir İşçinin kaza veya meslek hastalığına yakalanması da işveren için maddi kayıplara, üretim ve verimlilik kaybına, iş akışının bozulmasına kadar birçok süreci beraberinde getirmektedir.

Her 15 saniyede bir iş kazası ve meslek hastalığı sonucu 1 kişi öldüğü 153 kişinin iş kazası geçirdiği, her gün 6300 her yıl 2,3 milyon kişinin hayatını kaybettiği ILO tarafından bildirilmektedir. Dünyada her yıl 317 milyon iş kazası olmakta, iş kazaları ve meslek hastalıkları maliyetinin dünya gayrisafi hasılanın %4'ü olduğu tahmin edilmektedir [4].

Türkiye'de aşağıda verilen SGK istatistiklerinden hareketle MMO tarafından hazırlanmış Şekil 1.1'deki grafikte görüldüğü gibi 2000-2019 (2019 yılı verileri İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi verilerine dayanmaktadır henüz SGK tarafından onaylanmamıştır) yılları arası iş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölümler görülmektedir [5].

Şekil 1.1 İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölümler (2000-2019)

İş kazaları sonucu çalışanların büyük çoğunluğunun ücret gelirinden başkaca geliri bulunmayan işçiler ve bakmakla yükümlü oldukları aileleri, ekonomik sıkıntıya girecek, işçiler belki de eski sağlığına bir daha kavuşamayacak olmanın moral çöküntüsünü ömür boyu taşıyacaklardır. Kazaların ölümle sonuçlanması ise işçinin ve ailesinin karşılaşabileceği en büyük tehlikedir. Bu nedenle iş güvenliği önlemleri işçi ve ailesinin kazalar yüzünden doğabilecek sosyo-ekonomik sıkıntılarını engellemektedir [6].

1.3 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Süreci

İtalyan bilim insanı ve aynı zamanda doktor olan Ramazzini[1] iş sağlığı ve güvenliği konularında çok sayıda çalışması mevcuttur. İş yerindeki ısı konforu, doğru havalandırmanın olumlu etkileri gibi çalışmaları olmuş, iş ortamında şartlarının daha elverişli olması durumunda verimliliğinin artacağını savunmuştur. Yaşadığı dönemde iş yerinde doğru ergonominin katkıları ile ilgili önerilerini de yine bilim adamı olan Ramazzini dile getirmiştir. Bu bağlamda günümüz iş sağlığı ve güvenliğinin temelleri Ramazzini'nin çalışma ve önerileri üzerine kurulduğu söylenebilir [7].

[1] Bernardino Ramazzini (3 Kasım 1633 – 5 Kasım 1714): İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunun bilimsel esaslara dayanılarak ilk kez ele alınmasını sağlayan Ramazzini, kendi tecrübe ve bulgularına dayanarak 1700 yılında "de morbis artificum diatriba" adında bir meslek hastalıkları kitabı yazmış olup, 17. yüzyılda işçi sağlığının kurucusu olarak tarihe geçmiştir.

Sanayi Devrimi sürecinde gündeme gelen iş sağlığı ve güvenliği çalışmaları, Fransız İhtilali'nden sonra ivme kazanan toplu üretim çalışmalarında yer almak isteyen insan sayısının her geçen gün artmasıyla gündem olmaya başlamıştır. İşsiz insan sayısının çokluğu, zor ve elverişsiz şartlarda çalışmayı beraberinde getirmiştir. Çalışanların neredeyse günün üçte ikisine kadar çalıştırılması, emniyetsiz ve sağlıksız koşullarda düşük ücretlerle çalışmaları iş sağlığı ve güvenliği açısından istenmeyen neticeler meydana getirmiştir [8].

Olumsuz koşullarda çalışmanın önüne geçmek için sendikalar, çeşitli meslek örgütleri ve devletlerin konuya müdahil olmaları gündem olmaya başlamıştır. Öncelikle çalışma saatlerinde gerekli düzenlemeler yapılarak kadın ve çocuk işçilerin hakları korunma altına alınmaya çalışılmıştır. Kadın ve çocuk çalışanlarla ilgili gerekli düzenlemelerden sonra genel olarak tüm çalışanları ilgilendiren düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır. Bu dönemde parlamento üyesi ve aynı zamanda işveren olan Sir Robert Pil *"*Çırakların Sağlığı ve Morali*"* adında iş sağlığı ve güvenliği alanında bir ilk olan yasal düzenlemenin İngiltere'de yürürlüğe girmesine katkıda bulunmuştur. Bu yasa ile iş yeri şart ve koşullarına çocuk çalışanların fizyolojik ve ergonomik yapılarına göre düzenlemeler öngörülmüştür [9].

Tanzimat dönemi Osmanlı Devleti sanayileşmeye başlayan batı devletleri için pazar olmuş, Osmanlı'da ilk sanayileşme hareketi başlamış, iş güvenliği anlamında ilk yasal düzenlemeler Ereğli kömür havzasında çalışanlar için çıkarılan 1865 tarihli Dilaver Paşa Nizamnamesi' nde yapılmıştır. Padişah tarafından onaylanmayan 100 maddelik Nizamname; günlük çalışma süresini 10 saatle sınırlamış, işçilere dinlenme süresi ve yatacak yer hakları vermiş, işçi ücretlerinin öncelikli ödenmesi ve çalışmasa bile iş için bekleyen işçiye ücretini ödenmesi gibi hususları düzenlemiştir. Ayrıca hastalıkta doktor tedavisi ve ağır hastalıkta evde dinlenme hakkı verilmiş, hastalık iş akdinin fesih nedeni sayılmıştır. Nizamnamede iş kazaları ve iş güvenliği denetim konuları düzenlenmemiştir [10].

İkinci Meşrutiyet' in ilanı (1908) ile yaygınlaşan grevleri engellemek için aynı yıl Tatil-i Eşgal Kanun-u Muvakkat çıkarılarak iş bırakma ve kamuda grev yasaklanmıştır. Sonrasında 27 Temmuz 1909 tarihinde geçici kanunun yerine,

süreklisi olan Tatil-i Eşgal kanunu çıkarılarak 3008 sayılı İş Sözleşmesi Kanununun yürürlüğe girmiştir. Bu kanun yürürlükte 1936 yılına kadar kalmıştır.

Cumhuriyet döneminde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yapılan ilk düzenleme; 1921 yılında çıkarılan Ereğli Havza-i Fahmiye Maden Amelesi'nin Hukukuna müteallik 151 sayılı Kanun olmuştur. Bu kanunla madenlerde 18 yaşından küçük olanların çalıştırılması yasaklanmış, günlük çalışma süresi 8 saatle sınırlandırılmıştır. 8 saatten fazla çalışanlara iki kat fazla ücret ödenmesi ve bu çalıştırılmanın tarafların rızasıyla yapılması hususları yanında ücretsiz tedavi olabilme hakkı doğmuştur. Yine bu kanunla maden işleten işverenlere, hastalanan veya kazaya uğrayan işçileri tedavi ettirme hakkı verilmiştir. Madenin etrafında hastane, eczane ve hekim bulundurma yükümlülüğü getirilmiştir. İş kazası nedeniyle kazalarda ve ölümlerde; ölenlerin mirasçılarının işverene karşı tazminat davası açması ve işverenler hakkında cezai yaptırımlar düzenlenmektedir. Sağlık ve güvenlik şartlarına uymayan maden işletmecilerinin ruhsatname ve imtiyazlarının feshedilebilmesi hususu kanunla düzenlenmiştir [11].

1936 yılında çıkarılan 3008 sayılı İş Kanunu'nda iş güvenliği denetimi düzenlenmiştir. 1951 yılında Uluslararası Çalışma Örgütünün (ILO) 81 numaralı İş Güvenliği Teftiş Sözleşmesi kabul edilmiştir. Son olarak İş Güvenliği Kanunu 2012 yılında TBMM tarafından kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

BÖLÜM 2

GÜVENLİK HİZMETLERİ

2.1 Güvenlik Kavramı

Güvenlik; Sosyal yaşamda yasaların aksamadan uygulanması, bireylerin korkusuzca emniyetli biçimde yaşayabilmesi durumudur [12].

Bir başka tanımda ise güvenlik; Korunan yerlerde can ve malda meydana gelecek zarar ve ziyanın meydana gelmesini önlemek amacı ile alınan koruyucu, önleyici ve caydırıcı koruma tedbirleri ile bütün tehlikelerin ortadan kalkması, bu halin devamlılığının sağlanması, ortamda bunun yerleşmesi halidir [13].

Güvenlik kavramının önemi yasalar ve uluslararası sözleşmelerde aşağıdaki şekillerde yer almıştır: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) 2. Maddesi'nde; "Herkesin yaşama hakkı yasayla korunur." Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) Anayasası 17. maddesi "Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

2.2 Türkiye'de Güvenlik Hizmetleri

Güvenlik hizmetlerinin temelinde toplum huzuru, kamu vicdanı ve halkın rahat ve huzurunun temini ve böylece tesis edilerek emniyet halinin sürdürülmesi yatmaktadır. Türkiye de güvenlik hizmetlerine bakıldığında güvenlik teşkilatlarında bir dağınıklık dikkat çekse de özünde tüm unsurlar birbirine bağlıdır. Türkiye'de güvenlik birimleri üzerinde merkezi otoritenin hakim olduğu gözlemlenmektedir.

Türkiye'de emniyet ve güvenlik kuvvetleri çeşitli kanuni temeller üzerine teşkil edilmiş olup, bunlardan 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nda kolluk: özel ve genel olarak ikiye ayrılmıştır. Genel kolluk***;*** suç fiilinin vukuunu önleme faaliyetlerini icra ederken, suçun meydana gelmesinden sonraki sürecin takibini adli kolluk yapmaktadır. Genel kolluk dışında son zamanlarda özel kolluk kuvvetleri de teşkil edilmiş olup, özel yasa ile sınırları çizilen ve belli vazifeleri ifa eden güvenlik birimleridir. Özel kanun ve yönetmeliklere tabi olarak asli kolluk birimlerine

yardımcı olarak kurulan; köy muhtarı, kır bekçileri, köy korucuları, çarşı bekçisi, mahalle bekçileri de özel kolluk sınıfına girmektedir. Ülkemizde 1981 yılında yürürlüğe giren özel kurumlar ve kamu kuruluşların emniyetinin alınması amacıyla düzenlenmiş 2495 sayılı yasayla teşkil edilen özel güvenlik unsurları özel kolluk kuvveti teşkilinde sayılarak genel kolluğa yardımcı mahiyetinde hizmet vermeye başlamıştır. Meydana gelen talep ve özel güvenlik sektörünün büyümesiyle birlikte mevcut kanunda revizyona gidilerek yerine 2004 yılında yasalaşan 5188 sayılı yasa kabul edilmiş ve 2495 sayılı yasa iptal edilmiştir [14].

Türkiye'de güvenliği ve asayişi sağlamakla görevli bulunan kolluk kuvvetlerine (Genel ve Özel kolluk) anayasal olarak yetki ve görev veren kanunlar içerisinde; 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkiler Kanunu, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, 1481 sayılı Asayişe Müessir Bazı Fillerin Önlenmesi Hakkında Kanun, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçak ile diğer Aletler Hakkında Kanun 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun, 6831 sayılı Orman Kanunu, 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun, 442 sayılı Köy Kanunu olarak bilinmektedir.

2.3 Genel Kolluk Hizmetleri

Genel kolluk; genel manada emniyet ve asayişi tesis eden, kanunun vermiş olduğu yetkiyle genel huzur ve asayişi muhafaza eden ve diğer kanunlar doğrultusunda vazifesini yerine getiren kurumlardan oluşmaktadır. Genel kolluk hizmetlerini ifa eden kurumlar, görev sahaları aynı fakat coğrafi sahaları değişik olan polis, jandarma ve sahil güvenlik birimleridir. Genel kolluk, polis ve jandarma birimlerinden meydana gelmekteydi fakat zaman içerisindeki değişikliklerle beraber bu unsurlara ilave olarak sahil güvenlik unsurları da genel kolluk teşkilatlarına dahil edilmiştir [15].

2.4 Özel Kolluk Hizmetleri

Özel kolluk kuvvetleri, tam manada teşkilinin nasıl ve kimlerden oluştuğu üzerine kesin bir fikir birliğinin bulunmadığı söylenebilir. Özel kolluk, genel kolluğu teşkil eden polis, jandarma ve sahil güvenlik haricinde kalan fakat yasalarla teşkil edilmiş olan ve sınırları yasalarla belirlenmiş görevleri yerine getiren güvenlik birimleridir. Polis, jandarma ve sahil güvenlik teşkilatlarına takviye olarak vazifelerini yerine getirirler.[16]

Özel kolluk hizmetlerini Kamu Özel Kolluk ve Kamu Dışı Özel Kuruluşlara Bağlı Özel Kolluk Hizmetleri olarak iki sınıfta inceleyebiliriz.

2.4.1 Kamu Özel Kolluk Görevlileri

Kamu Özel Kolluk Görevlileri arasında;

- Belediye Kolluğu
- Orman Muhafaza
- Gümrük Muhafaza
- Liman Kolluğu
- Çarşı ve Mahalle Bekçileri
- Köy Korucuları ve Kır Bekçileri
- Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri
- Köy Muhtarları
- Gemi Kaptanları
- Cezaevi Kolluğu
- Tekel Takip Memurları bulunmaktadır.

2.4.2 Kamu Dışı Özel Kuruluşlara Bağlı Özel Kolluk Hizmetleri

Kamu dışı özel kuruluşlara bağlı özel kolluğun halkın genel güvenliğini sağlamak amacı yoktur, tamamen görevlendirildikleri alanlarda sorumluğu üstlenmektedirler.

2495 sayılı kanun ile birlikte bazı kurum ve kuruluşlara özel güvenlik kullanma izni verilmiştir. Yeni ve ilk olması nedeniyle birçok eksiği olan bu kanun güvenlik

hizmetlerinin yürütülmesinde eksik kalmıştır. Sonrasında 10.6.2004 tarihinde çıkarılan 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun ile yürürlükten kalkmıştır.

2.5 Özel Güvenlik Hizmetleri

Özel güvenlik kurumları 'Kanun kuvvetlerince yerine getirilemeyen bütün özel koruma ve emniyet-güvenlik işlerini yapan kuruluşlar" olarak tanımlanmaktadır [17]. Genel olarak ülkemizde 20. yüzyılın başına kadar güvenlik hizmeti devlet tarafından sağlanan bir hizmettir. Devlet artan nüfus ile birlikte kişi ve kurumların güvenlik ile ilgili özel ihtiyaç ve taleplerine cevap veremediği için güvenlik ihtiyacı doğmuştur. Önceleri işletmeler tarafından güvenlik ihtiyacını karşılamak için bekçi ya da kapı görevlisi istihdam edilirdi. İşletmeler bu şekilde güvenlik ihtiyaçlarını da karşılamaya çalışırlardı. Özellikle yaşça büyük, olgun, cüsseli kişileri tercih edilirdi. Sonraları güvenlik sektörünün büyümesi ve gelişmeye başlamasına bağlı olarak kamu ve özel sektörde güvenlik kameraları ve özel güvenlik görevlileri (ÖGG) ihtiyacı doğdu. Bu alanda özel güvenlik şirketleri her geçen gün yaygınlaştı. Kamu ve özel sektör güvenlik ihtiyacını dışardan (hizmet satın alma) temin etmeye başladı.

2.5.1 Türkiye'de Özel Güvenlik Hizmetleri

Kamu ve Özel Yönetimler 20.yy başlarına kadar özel güvenlik ihtiyaçlarını ya kendileri sağlamakta ya da ücret karşılığı bir kişiyi işe alarak yaptırmaktaydı. Bu dönem özel güvenlik ihtiyacının başlangıcı sayılması açısından önemlidir. Bekçilik dönemi olarak da bilinen bu dönemde güvenlik hizmeti ihtiyacı olanlar para karşılığı bir kişiyi işe alarak çalıştırmaktaydı. Hiçbir yasal dayanağı olmayan bu uygulama ihtiyaçtan doğmuştur ve sonraları büyüme gelişmeye bağlı olarak güvenlik ihtiyacı ortaya çıktığı için yasal düzenlemeler gerektirmiştir.

Türkiye'de 1981 yılında çıkarılan 2495 sayılı kanun ile birlikte bazı kurum ve kuruluşlara özel güvenlik kullanma izni verilmiştir. Yeni ve ilk olması nedeniyle birçok eksiği olan bu kanun güvenlik hizmetlerinin yürütülmesinde eksik kalmıştır. Sonrasında 10.6.2004 tarihinde çıkarılan 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun ile yürürlükten kalkmıştır.

2495 sayılı kanunun en önemli eksiklerinden olan özel güvenlik şirketlerinin yasal boşlukları 5188 sayılı kanun ile yeniden düzenlenerek yasal statü kazanmalarına olanak sağlanmıştır.

5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunu çerçevesinde Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) 2018 yılı sertifikalı özel güvenlik görevlisi verileri Tablo 2.1 de verilmiştir. Ülkemizde 2018 yılında sertifikalı Özel Güvenlik Görevlisi (ÖGG) sayısı 1.017.580 olarak bilinmektedir.

Tablo 2.1 5188 Sayılı özel güvenlik hizmetleri kanunu çerçevesinde yürütülen faaliyetlerle ilgili istatistik tablosu

Kriter	**Polis Bölgesi**	**Jandarma Bölgesi**	**Genel Toplam**
Faaliyet İzin Belgesi Verilen Şirket Sayısı	1.508	3	1.511
Faaliyet İzin Belgesi Verilen Eğitim Kurumu Sayısı	743	2	745
Özel Güvenlik İzni Alan Yer Sayısı	59.158	7.936	67.094
Sertifika Alan ÖGG Sayısı	1.014.521	3.059	1.017.580
Kimlik Alan ÖGG Sayısı	578.873	107.743	686.616
Tahsis Edilen ÖGG Kadrosu	410.735	65.833	476.568
Mevcut ÖGG Sayısı	238.586	32.259	270.845
Kapanan/Kapatılan Şirket Sayısı	225	1	226
Kapanan/Kapatılan Eğitim Kurumu Sayısı	159		159
Alarm Merkezi Sayısı	298	1	299

BÖLÜM 3

İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ

3.1 Güvenlik Kültürü

Güvenlik kültürü, bir yapının emniyet ve güvenlik ile ilgili hareket ve kıymetlendirmelerini her yönden ele alan kapsamlı bir kavramdır. İş sağlığı ve güvenliği kültürü bir kurumun iş sağlığı ve güvenliği bağlamındaki idare tarzını, üstlenilen vazife sorumluluklarını ve eylem alanlarını belirleyen şahsa veya bütüne ait inanış ve yaşayış biçimidir [18].

İş hayatında yaşanan kaza veya ramak kalalar dan sonra iş güvenliği kültürü, iş yeri ortamında bulunan risk ve tehlikeler ile iş güvenliği konusundaki bilgi-birikim, değer ve davranış eksikliklerini ifade eden bir kavram olarak kullanılırken, günümüzde kişisel bazda meydana gelen iş kazaları ve meslek hastalıklarının açıklanması için de kullanılmaktadır [19].

3.1.1 Güvenlik Kültürünün Önemi

Günümüz dünyasında gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde iş güvenliği konusu öncelikli çözüm üretilmesi gereken konuların başında yer almıştır. Özellikle yaşanan kazalar sosyal ve ekonomik kayıpları beraberinde getirmiştir. İş kazaları büyüme ve gelişmenin de önünde engel teşkil etmiştir.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)nün yürüttüğü çalışmalara göre her dakika 4 çalışan ve her gün ortalama 6300 çalışan çalıştığı işle alakalı iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle yaşamını yitirmektedir. Bu duruma ek olarak Dünya da yılda ortalama 317 milyon civarında iş kazası olmakta ve bu iş kazalarında yaklaşık 2,5 milyon can kaybı meydana gelmektedir [20].

İş hayatında emniyetli bir çalışma ortamını teşkil etmek sosyal bakımdan önemli olduğu kadar kurumların maliyetlerini ve özelde zararlarını düşürmek adına da önem taşımaktadır. Herhangi bir işletmenin iş sağlığı ve güvenliği için göze aldığı giderler

iş kazası riskini en düşük seviye çekmekte ve üretim adına üstlenilen maliyetleri minimize etmek suretiyle kârı da artırmaktadır. Fizibilite çalışmaları ortaya koymaktadır ki vukuu bulan kazaların maliyetleri işletmenin iş kazalarının önlenmesi için yapmış olduğu harcamalardan 4 ila 10 kat arasında fazla maliyet doğurabilmektedir [21].

3.2 Güvenlik Kültürü Oluşmasında İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin Rolü

Sağlıklı ve güvenli bir iş ortamı eğitim ve eğitimin kazandırmış olduğu olumlu davranış kültüründen geçmektedir. Bilinçli ve kendini güvende hisseden çalışan diğer çalışanlara göre daha verimli olur. Bu olumlu davranışlar ve kazanımlar diğer çalışanları da pozitif yönden etkiler.

İş hayatında, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konularındaki tutum ve davranışları, yetenekleri ve bilgileri iş sahalarındaki güvenlik kültürünü olumlu anlamda etkilemede çok büyük önem arz etmektedir. Bu nedenlerle çalışanların iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin eğitim, bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, tehlike arz edebilen tutum ve davranışların iyileştirilmesine yönelik düzenlenen faaliyetler, çalışma ortamlarında iş güvenliği kültürünün gelişmesi adına yapılan en temel faaliyetlerdir. Bu faaliyetler aslında tam olarak iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin eğitim faaliyetleridir [22].

Kamuya ait bazı işyerinde çalışan 217 teknik özellikli personel üzerinde iş kazasına sebebiyet verme üzerine bir araştırma yapılmış ve güvenli olmayan tutum ve davranışların kazalara sebebiyet verme oranı %56 olarak ölçülmüştür. Bu araştırma çalışanlarda iş güvenliği kültürünün oluşmasında işe bakış açısı ve duyguların etkili olduğunu göz önüne sermektedir [23].

İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri çalışma ortamında iş güvenliği kültürünün tesis edilmesinde önemli bir yer tutmakta ve yapılan işe uyum için gereken şartların hayata geçirilmesine yardımcı olmaktadır. Çalışma ortamında eski personelde oluşabilecek olumsuz kanıksamaların ve alışkanlıkların işe yeni alınan personeli olumsuz yönde etkilemesi ihtimali olduğundan özelikle işe yeni alınan personel olmak üzere işletmede bulunan tüm çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin

özenle verilmesi gerekmektedir. İş ortamında kendini gösterebilecek olumsuz bir durum ancak etkili bir iş güvenliği kültürünün iş yerine hâkim kılınması ile giderilebilir. Amerikan İş Sağlığı ve Güvenliği Ulusal Enstitüsü (NIOSH) tarafından 1998 yılında yapılan bir çalışmada, etkili risk analiz faaliyetlerinin uygulanması, geliştirilmesi ve sürdürülmesinde iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerin katkısı ortaya konmuş ve başarılı bir yöntem olduğu vurgulanmıştır [24].

3.3 İş Sağlığı ve Güvenliğinde Sorumlu Üst Kuruluşlar

Dünyada ve Türkiye'de çalışanların hak ve sorumluluklarının belirlendiği, güvenli ve verimli çalışma koşullarının yasalarla korunduğu organizasyonlar bulunmaktadır.

3.3.1 Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)

İş sağlığı ve güvenliği sahasında ulusal ve uluslararası birçok kuruluş farklı roller üstlenmektedir. En köklü ve kabul gören otorite konumundaki Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 1919 yılında kurulmuştur. ILO dünya genelinde iş sağlığı ve güvenliği sahasında bilimsel çalışmalar neticesinde çeşitli standartlar ortaya koyup bunları sözleşmeler ve tavsiyeler adı altında Dünya'daki üye ülkelerin faydasına sunmaktadır. ILO dünya genelinde iş hayatını belirli insan hak ve hürriyetleri bağlamında bir standarda kavuşturmak için iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına bir yol haritası oluşturmaya çalışmaktadır. ILO günümüzde sadece işveren ve çalışanlara değil devlet yöneticilerine, özel kuruluşlara ve kamu kuruluşlarına da kendi standart ve politikalarını geliştirmelerinde kılavuzluk etmektedir [25].

3.3.2 T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Toplumsal değerler çerçevesinde bireyi ve aileyi güçlendiren sosyal hizmetler sunmak; sosyo-ekonomik kalkınmaya katkı sağlama hedefiyle istihdamı artıran, çalışma hayatını düzenleyen, denetleyen tedbirler almak ve sosyal güvenlik sisteminin etkinliğini sürdürmek [26].

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının iş sağlığı ve güvenliği alanında yapmış olduğu çalışmalar: İSG kanunu ve bu kanuna bağlı yönerge ve yönetmeliklerin teşkil edilmesinde genel çerçeveleri belirlemek, İSG alanında görev alacak personelin

gerekli eğitim ve sertifikasyonu, İSG müfettişlerinin atanma ve görevlendirmesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanlığın görev yetki ve sorumluluğundadır. İş sağlığı ve güvenliği alanında çalışan herkes bakanlığın açmış olduğu sınavda başarılı olup sertifika almış olmak zorundadır. Günümüzde tüm işverenler iş sağlığı ve güvenliği alanında yapmış oldukları çalışmaları bakanlığa bildirmekle yükümlüdür. Bakanlık günümüzde aktif olarak kullanılan İSG kâtip adı altında bir web sitesi oluşturmuş ve böylece İSG alanında çalışan tüm personelin ve işverenlerin bu sistem üzerinden işe giriş, görev, bildirim ve sertifikaları gibi tüm resmi işlerini çevrimiçi olarak internet üzerinden yapmalarını sağlayarak iş hayatını kolaylaştırıcı önlemler almıştır. [27].

3.3.3 Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) kendi görevlerini şu şekilde ifade etmektedir: SGK'nın görev ve sorumlulukları yazılı olarak 5502 sayılı kanunun 3. Maddesi'nde belirlenmiştir. Buna göre SGK' nın görevleri aşağıda ifade edilmiştir; [28]

- Türkiye'nin ulusal kalkınma stratejisi ve politikaları doğrultusunda yıllık uygulama programlarını da dikkate alarak sosyal güvenlik politikalarını uygulamaya koymak, bu politikaların geliştirilmesi için çalışmalar yapmak.

- Hizmet sunduğu gerçek ve tüzel kişilere hak ve yükümlülükleri konusunda bilgilendirmek, haklarını kullanmalarını ve görevlerini yerine getirmelerini kolaylaştırmak.

- Sosyal güvenlikle ilgili konularda uluslararası gelişmeleri takip etmek, Avrupa Birliği (AB) ve uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapmak SGK'nın görevleri arasındadır. Yabancı ülkelerle yapılacak sosyal güvenlik sözleşmeleri çalışmalarını yürütmek. Yürürlüğe konulmuş uluslararası anlaşmaları uygulamak.

- Sosyal güvenlik alanında, kamu kuruluşları arasında iletişim ve iş birliğini sağlamak.

- SGK kanunu ve diğer kanunlar ile Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen görevleri yapmak.

Bugün yürürlükte olan ve belli başlı kanunlar aşağıdaki gibidir; [29]

- 4857 sayılı 22.03.2003 tarihli İş Kanunu
- 5502 sayılı 16.06.2006 tarihli Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu.
- 5510 sayılı 31.05.2006 tarihli Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
- Sosyal Sigortalar Kurumu yurt dışında yaşayan Türk vatandaşı çalışanların haklarını koruyabilmek amacıyla 27 ülkeyle sözleşmeler imzalamıştır.

3.4 İş Sağlığı ve Güvenliğinde Sorumlu Alt Kuruluşlar

Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapan kuruluşlar bir havuzda toplanarak Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri (OSGB) ve İş Sağlığı ve Güvenliği Birimleri (İSGB) olarak adlar almaktadır. Görev, yetki ve sorumlulukları aşağıda kısaca belirtilmiştir.

OSGB ve İSGB birimleri, iş sağlığı ve güvenliği bakımından dünya standartlarında bir çalışma ortamı sağlamak bu konulara öncülük etmek, eğitimler düzenlemek ve iş yerinin fiziki durumu ve çalışma alanına göre tüm çalışanlara riskler, tehlikeler, sağlık problemleri ve bunlara karşı alınacak önleyici korunma yöntemleri ve sonrası hakkında bilgi vermekle yükümlüdürler [30].

BÖLÜM 4

KAMU GÜVENLİK PERSONELİNDE İSG KÜLTÜRÜNÜN ARAŞTIRILMASI

Sosyo-Ekonomik gelişmelere bağlı olarak ülkemizde ve dünyada çalışma şartları her geçen gün farklılaşmaktadır. Birçok iş alanında günümüzde yoğun olarak gündeme gelen en kritik konular iş kazaları ve meslek hastalıklarıdır. İş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle en gelişmiş ülkelerde dahi gayri safi milli hasılanın (GSMH) %4'ü gibi azımsanamayacak büyüklükte kayıplar oluşmakta, bu da açıkça ortaya koymaktadır ki iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin önemi ve alınması gereken tedbirlerin ivediliği ve hayata geçirilmek istenen güvenlik kültürü ekonomilerin olmazsa olmazıdır.

Günümüz dünyasında artan asimetrik tehditler, konvansiyonel harp düzeninin yerine hayata geçen vekalet savaşları, en ucuz ve etkili olarak daima en etkili savaş yöntemi olarak ipi göğüsleyen psikolojik harp tekniklerinin tüm devlet ve her türlü örgüt tarafından aktif olarak kullanılması koruma ve güvenlik ihtiyacını artırdığı gibi koruma ve güvenlik olgusuna çok yeni bakış açılarını ve ihtiyaçlarını da beraberinde getirmiştir.

Kamuda güvenlik ve koruma birimleri gelişen bu ihtiyaçlara ve değişen şartlara ayak uydurmak için neredeyse her gün yeni güncellemeler ve donanımlar geliştirmektedir. Bazen donanımlar o kadar hızlı değişim göstermekte ki, personelin kendi sağlığını ve ergonomisini koruma refleksinin bu hıza ayak uydurmakta yavaş kaldığı gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra hızlı değişim ve artan güvenlik ihtiyaçların güvenlik personelin beden ve ruh sağlığını koruma önceliğini ihmal etmeye yol açmaması gerektiği her toplantıda dile getirilen bir konu olarak karşımıza çıkıyor olması İş Sağlığı ve Güvenliği kavramının doğru zemin üzerine inşa edildiğini göstermektedir. Koruma ve Güvenlik yönerge ve yönetmeliklerine son yıllarda yapılan eklerin dikkate değer kısmının İş Sağlığı ve Güvenliğine yönelik, güvenlik personelinin beden ve ruh sağlığının korunmasına odaklanan değişiklikler olduğu da gözlemlenmektedir.

Emniyet hizmetleri, Koruma ve Güvenlik hizmetleri ve Nöbet Hizmetleri talimat, yönerge ve yönetmeliklerinde çalışanın beden ve ruh sağlığının korunmasının,

oluşturulacak iş güvenliği kültürüyle en üst seviyelere ulaşacağı, iş güvenliği kültürü sayesinde kurumların çalışanından maddi manevi en fazla faydayı elde edeceği, personelinde bu ortamda daha bilinçli ve hedef odaklı çalışacağı kabul görmektedir.

4.1 Kamu Güvenlik Personeline Verilen İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin İş Güvenliği Kültürüne Etkisinin Değerlendirilmesi

Günümüzde kamu kurumlarında güvenlik personeli istenen seviyede İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimi alamamaktadır. Bunun başlıca nedeni çalışma hayatında ve genel olarak toplum tarafından İş Sağlığı ve Güvenliğinin üretim yapan fabrikalar ve fabrika işçileriyle özdeşleştiriliyor olmasıdır. Halen kullanılmakta olan bazı kavramların temelden revize gereksinimi çok açıktır, örnek olarak araştırılan çoğu kaynakta ve medya da halen İSG başlığı altında İşçi sağlığı terimine rastlanmaktadır, bunu "Çalışan Sağlığı" şekline dönüştürmek ve kullanmak temel gereksinimdir. Böylece İSG, işçi özelinde çıkıp çalışan geneline ulaşınca çalışma hayatını tam anlamıyla kapsayabilecektir.

Kamuda görevli güvenlik personeli, yeni uygulamalar ve eğitim programları sayesinde yeni yeni İş sağlığı ve Güvenliği kavramına adapte olmaktadır. Aslında yıllardır uygulanmakta olan her kurumun kendi içinde kendine özgü şekillendirdiği personelin sağlığını ve güvenliğini temin eden belli uygulamalar mevcuttur. Bu uygulamaların kurumlarla sınırlı olması, kazanım ve tecrübelerin tam aktarılamaması en büyük zaafıdır; çünkü İSG de kazanılan her tecrübe ve bilginin altında çoğu zaman bir acı, istenmeyen bir olay yatmaktadır. Olması gereken bu tecrübe ve birikimlerin bütün kurumlara eksiksiz aktarıla bilmesi için bütün verilerin bir havuzda toplanıp ortak kullanıma açılabilmesi ve ortak dil geliştirilebilmesidir.

Mevcut durumda kamu güvenlik personeline İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimi temel eğitim ve görev başı eğitim kurs müfredat ve eğitim programlarından anlaşılan her kurs döneminde uygun saat aralığında verildiğidir. Bu eğitimlerde temel amaç personele çalışma ortamlarında mevcut iş kazası ihtimallerini göstermek, kullanılan silah ve teçhizatın yanlış kullanımından doğabilecek kazaların ön görülmesi ve önlenmesi, kullanılan silah ve teçhizatın ağırlık ve yanlış kullanımı neticesinde vücut ergonomisine kısa, orta ve uzun vadede olumsuz etkilerinin anlatılması ve alınması gereken önlemlerin anlatılması şeklindedir.

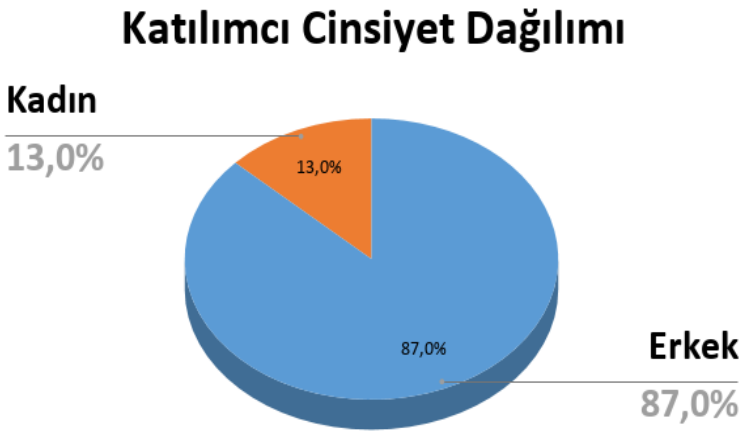
Güvenlik personelinin almış olduğu eğitimden memnuniyeti, iş kazalarının önlenmesinde eğitim ve güvenlik kültürünü benimsemiş olması, sorumlu bulunduğu alanda taşıdığı risklerin farkında olması ve almış oldukları eğitimleri yeterli görmesi, alınan eğitimler sayesinde personelin beden ve ruh sağlığına gösterdiği ehemmiyet ve neticesinde iş gücü kaybının minimize edilmesi gibi konular incelenmektedir. 01.02.2020-15.02.2020 tarihleri arasında 100 güvenlik personeli (Etimesgut ilçesinde hizmet veren kamu kuruluşu çalışanları katılımcı olarak seçilmiştir) üzerinde yapılan anket sorularına alınan yanıtlar veri ve gözlem olarak kullanılmıştır.

4.1.1 Kamu Güvenlik Personeline Verilen İş Sağlı ve Güvenliği Eğitiminin İş Güvenliği Kültürüne Etkisinin Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Kamu binaları güvenlik noktası personeline verilen iş sağlı ve güvenliği eğitiminin iş güvenliği kültürüne etkisinin değerlendirilmesi amacı ile 100 katılımcı üzerinde 30 soruya dayalı olarak uygulamış olduğum anket neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Tablo 4.1 Güvenlik personeli (GP) içerisinden seçilen katılımcıların cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	%
Erkek	87
Kadın	13
Toplam	100

Şekil 4.1 Katılımcı cinsiyet dağılımı

Katılımcıların yüzde 87'si erkek, yüzde 13'ü kadındır (Tablo 4.1, Şekil 4.1). Katılımcı erkek güvenlik personeli sayısının kadın güvenlik personeli sayısından fazla olduğu gözlemlenmektedir. Ancak ileriki yıllarda beliren ihtiyaçlar doğrultusunda kadın güvenlik personelinin artış oranının daha yüksek olacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 4.2 GP içerisinden seçilen katılımcıların yaş dağılımı

Yaş	%
1-20	0
21-30	54
31-40	34
41-41 üzeri	12
Toplam	100

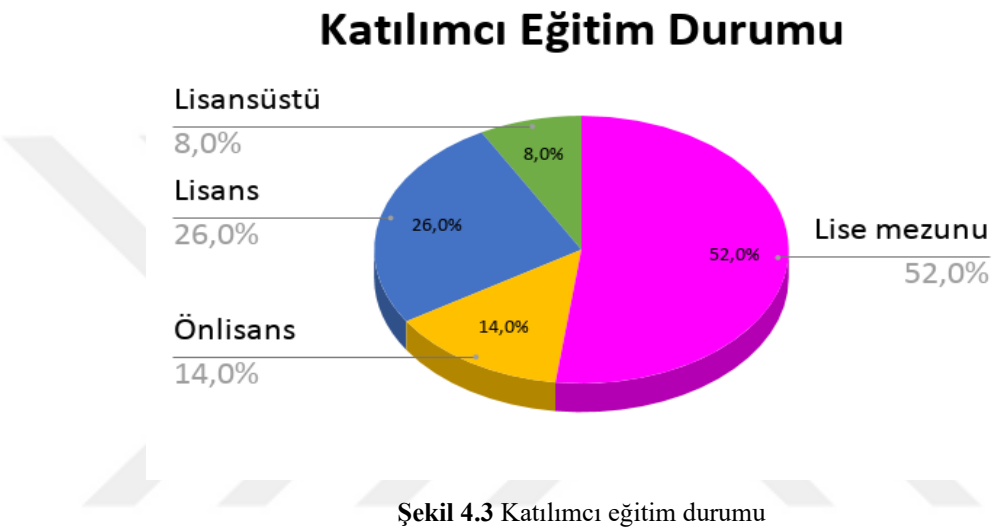

Şekil 4.2 Katılımcı yaş dağılımı

Katılımcıların yüzde 54'i 21-30 yaş aralığında, yüzde 34'ü 31-40 yaş aralığında, yüzde 12'si ise 41-41üzeri yaş aralığında bulunmaktadır (Tablo 4.2, Şekil 4.2). 21-30 yaş aralığı çalışanların yoğun olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 4.3 GP içerisinden seçilen katılımcıların eğitim durumu dağılımı

İlköğretim mezunu	0
Lise mezunu	52
Ön lisans mezunu	14
Lisans mezunu	26
Lisansüstü	8
Toplam	100

Şekil 4.3 Katılımcı eğitim durumu

Katılımcıların yüzde 52'si lise mezunu, yüzde 14'ü ön lisans mezunu, yüzde 26'sı lisans mezunu, yüzde 8'i lisansüstü eğitim almıştır (Tablo 4.3, Şekil 4.3). Kamu binaları güvenlik noktası kapı güvenliği güvenlik personelinin eğitim durumlarının yüzde 52 gibi lise mezunu seçeneğinde yoğunlaştığı gözlemlenmektedir. Ayrıca ön lisans, lisans ve lisansüstü gibi bir üst öğrenimlerini çalışma hayatlarına başladıktan sonra yaptıkları yapılan görüşmelerde anlaşılmaktadır.

Tablo 4.4 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşletmenizin statüsü hangisidir?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İşletmenizin statüsü aşağıdakilerden hangisidir?	%
Yerli sermayeli özel işletme	0
Yabancı sermayeli özel işletme	0
Kamu işletmesi	100
Diğer	0
Toplam	100

Katılımcıların kamu işletmesinde çalıştıkları gözlemlenmektedir (Tablo 4.4).

Tablo 4.5 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı ile ilgili bilgilere ulaşmak için hangi bilgi kaynağından faydalandınız/faydalanıyorsunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Bilgi kaynağı dağılımı	%
Kurum içi eğitimler	66
Özel kuruluşlar	11
Sendika	0
Basın	5
İnternet	18
Toplam	100

Katılımcıların "İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı ile ilgili bilgilere ulaşmak için en çok hangi bilgi kaynağından faydalandınız/faydalanıyorsunuz?" sorusuna yüzde 66'sı kurum içi eğitimler, yüzde 11'i özel kuruluşlar, yüzde 5'i basın, yüzde 18'i internet cevabını vermiştir (Tablo 4.5). Kurum içi eğitimler ve internet yoluyla bilgi edinme katılımcıların en çok kullandığı bilgi edinme yöntemi olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 4.6 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizin tehlike sınıfı aşağıdakilerden hangisidir?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İşyeri tehlike sınıfı dağılımı	%
Az tehlikeli	24
Tehlikeli	52
Çok tehlikeli	24
Fikrim yok	0
Toplam	100

Katılımcıların "işyerinizin tehlike sınıfı aşağıdakilerden hangisidir?" sorusuna yüzde 24'ü az tehlikeli, yüzde 52'si tehlikeli, yüzde 24'si çok tehlikeli cevabını vermiştir (Tablo 4.6). Güvenlik personelinin önemli bir kısmı çalışmış olduğu kurumun hangi tehlike sınıfında olduğunu bilmektedir.

Tablo 4.7 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Tehlike sınıfı ayrımı yapılmaksızın tüm işyerlerinin, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamına alındığını biliyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

6331 sayılı İSG Kanunu kapsamını biliyor musunuz?	%
Evet	82
Hayır	18
Toplam	100

Katılımcıların "tehlike sınıfı ayrımı yapılmaksızın tüm işyerlerinin, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamına alındığını biliyor musunuz?" sorusuna yüzde 82'si evet, yüzde 18'i hayır yanıtını vermiştir (Tablo 4.7). Güvenlik personelinin kanun hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu gözlemliyoruz.

Tablo 4.8 GP içerisinden seçilen katılımcıların "6331 sayılı İSG Kanunu'nu uygulanabilir buluyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

6331 sayılı İSG Kanunu'nu uygulanabilir buluyor musunuz?	%
Evet	61
Hayır	39
Toplam	100

Katılımcıların "6331 sayılı İSG Kanunu'nu uygulanabilir buluyor musunuz?" sorusuna yüzde 61'i evet, yüzde 39'u hayır cevabını vermiştir (Tablo 4.8). Katılımcıların önemli bir bölümü 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uygulanabilir buluyor.

Tablo 4.9 GP içerisinden seçilen katılımcıların "6331 sayılı Kanun uyarınca yükümlülüklerinizi biliyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

6331 sayılı Kanun uyarınca yükümlülüklerinizi biliyor musunuz?	%
Evet	44
Hayır	23
Kısmen	33
Toplam	100

Katılımcıların "6331 sayılı Kanun uyarınca yükümlülüklerinizi biliyor musunuz?" sorusuna yüzde 44'ü evet, yüzde 23'ü hayır, yüzde 33'ü kısmen cevabını vermiştir (Tablo 4.9). Katılımcıların 6331 sayılı kanunu yeterince bilmedikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 4.10 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizde işyeri hekimi görevlendirildi mi?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İşyerinizde işyeri hekimi görevlendirildi mi?	%
Evet	71
Hayır	6
Bilgim yok	23
Toplam	100

Katılımcıların "İşyerinizde işyeri hekimi görevlendirildi mi?" sorusuna yüzde 71'i evet, yüzde 6'sı hayır, yüzde 23'ü bilgim yok cevabını vermiştir (Tablo 4.10). Katılımcıların işyeri hekimi hakkında bilgi sahibi olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 4.11 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizde iş güvenliği uzmanı görevlendirildi mi?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İşyerinizde iş güvenliği uzmanı görevlendirildi mi?	%
Evet	36
Hayır	23
Bilgim yok	41
Toplam	100

Katılımcıların "İşyerinizde iş güvenliği uzmanı görevlendirildi mi?" sorusuna yüzde 36'sı evet, yüzde 23'ü hayır, yüzde 41'i bilgim yok cevabını vermiştir (Tablo 4.11). Katılımcıların iş güvenliği uzmanı hakkında bilgi sahibi olmadığı gözlemlenmektedir.

Tablo 4.12 GP içerisinden seçilen katılımcıların "işyerinizde işyeri sağlık ve güvenlik birimi kuruldu mu?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İşyerinizde işyeri sağlık ve güvenlik birimi kuruldu mu?	%
Evet	36
Hayır	15
Bilgim yok	49
Toplam	100

Katılımcıların "İşyerinizde işyeri sağlık ve güvenlik birimi kuruldu mu?" sorusuna yüzde 36'sı evet, yüzde 15'i hayır, yüzde 49'u bilgim yok cevabını vermiştir (Tablo

4.12). Katılımcıların işyerlerinde işyeri sağlık ve güvenlik birimi kurulduğuna dair bilgilerinin olmadığı gözlemlenmektedir.

Tablo 4.13 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizde risk değerlendirme çalışması yapıldı mı?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İşyerinizde risk değerlendirme çalışması yapıldı mı?	%
Evet	12
Hayır	24
Bilgim yok	64
Toplam	100

Katılımcıların "İşyerinizde risk değerlendirme çalışması yapıldı mı?" sorusuna yüzde 12'si evet, yüzde 24'ü hayır, yüzde 64'ü bilgim yok cevabını vermiştir (Tablo 4.13). Katılımcıların işyerlerinde işyeri risk değerlendirme çalışmasının yapılmadığı ya da yapıldığına dair bilgilerinin olmadığı gözlemlenmektedir.

Tablo 4.14 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizde acil durum planları hazırlandı mı?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İşyerinizde acil durum planları hazırlandı mı?	%
Evet	89
Hayır	3
Bilgim yok	8
Toplam	100

Katılımcıların "İşyerinizde acil durum planları hazırlandı mı?" sorusuna yüzde 89'u evet, yüzde 3'ü hayır, yüzde 8'i bilgim yok cevabını vermiştir (Tablo 4.14). Katılımcıların işyerlerinde işyeri acil durum planları hazırlanmadığını ya da hazırlandığına dair bilgilerinin olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 4.15 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Risk değerlendirmesi, çalışanların İSG eğitimleri, sağlık gözetimi, acil durum planları gibi yükümlülüklerin, 30/12/2012 tarihinden itibaren işyeriniz için zorunlu olduğunu biliyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Risk değerlendirmesi, çalışanların İSG eğitimleri, sağlık gözetimi, acil durum planları gibi yükümlülüklerin, 30/12/2012 tarihinden itibaren işyeriniz için zorunlu olduğunu biliyor musunuz?	%
Evet	45
Hayır	48
Bilgim yok	7
Toplam	100

Katılımcıların "Risk değerlendirmesi, çalışanların İSG eğitimleri, sağlık gözetimi, acil durum planları gibi yükümlülüklerin, 30/12/2012 tarihinden itibaren işyeriniz için zorunlu olduğunu biliyor musunuz?" sorusuna yüzde 45'i evet, yüzde 48'i hayır, yüzde 7'si bilgim yok cevabını vermiştir (Tablo 4.15). Katılımcıların risk değerlendirmesi, çalışanların İSG eğitimleri, sağlık gözetimi, acil durum planları gibi yükümlülüklerin, 30/12/2012 tarihinden itibaren işyerlerinde zorunlu olduğu ya da olmadığı konusunda ortalamanın altında bilgilerinin olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 4.16 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İş kazası veya meslek hastalıkları bildirimlerinin nereye nasıl yapılacağı konusunda bilginiz var mı?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İş kazası veya meslek hastalıkları bildirimlerinin nereye nasıl yapılacağı konusunda bilginiz var mı?	%
Evet	82
Hayır	7
Bilgim yok	11
Toplam	100

Katılımcıların "İş kazası veya meslek hastalıkları bildirimlerinin nereye nasıl yapılacağı konusunda bilginiz var mı?" sorusuna yüzde 82'si evet, yüzde 7'si hayır, yüzde 11'i bilgim yok cevabını vermiştir (Tablo 4.16). Katılımcıların iş kazası veya meslek hastalıkları bildirimlerinin nereye nasıl yapılacağı konusunda bilgilerinin olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 4.17 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Sağlık muayeneniz düzenli olarak yapılıyor mu?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Sağlık muayeneniz düzenli olarak yapılıyor mu?	%
Evet	88
Hayır	10
Bilgim yok	2
Toplam	100

Katılımcıların "Sağlık muayeneniz düzenli olarak yapılıyor mu?" sorusuna yüzde 88'i evet, yüzde 10'u hayır, yüzde 2'si bilgim yok cevabını vermiştir (Tablo 4.17). Katılımcıların sağlık muayenelerinin düzenli olarak yapıldığı cevabını verdikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 4.18 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İş ortamında ihtiyaç duyduğunuzda bir sağlık kuruluşuna kolaylıkla ulaşabiliyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İş ortamında ihtiyaç duyduğunuzda bir sağlık kuruluşuna kolaylıkla ulaşabiliyor musunuz?	%
Evet	55
Hayır	3
Kısmen	42
Toplam	100

Katılımcıların "İş ortamında ihtiyaç duyduğunuzda bir sağlık kuruluşuna kolaylıkla ulaşabiliyor musunuz?" sorusuna yüzde 55'i evet, yüzde 3'ü hayır, yüzde 42'si kısmen cevabını vermiştir (Tablo 4.18). Katılımcıların iş ortamında ihtiyaç duyduğunda bir sağlık kuruluşuna genellikle ulaşabildikleri cevabını verdikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 4.19 GP içerisinden seçilen katılımcıların "6331 sayılı İSG Kanunun ikincil düzenlemeleri (yönetmelik, tebliğ, genelge) hakkında kurumsal düzeyde bilginiz var mı?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

6331 sayılı İSG Kanunun ikincil düzenlemeleri (yönetmelik, tebliğ, genelge) hakkında kurumsal düzeyde bilginiz var mı?	%
Evet	7
Hayır	72
Kısmen	21
Toplam	100

Katılımcıların "6331 sayılı İSG Kanunun ikincil düzenlemeleri (yönetmelik, tebliğ, genelge) hakkında kurumsal düzeyde bilginiz var mı?" sorusuna yüzde 7'si evet, yüzde 72'si hayır, yüzde 21'si kısmen cevabını vermiştir (Tablo 4.19). Katılımcıların 6331 sayılı İSG Kanunun ikincil düzenlemeleri (yönetmelik, tebliğ, genelge) hakkında kurumsal düzeyde bilgilerinin kısmen olduğu ya da büyük oranda olmadığı verdikleri cevaplarla gözlemlenmektedir.

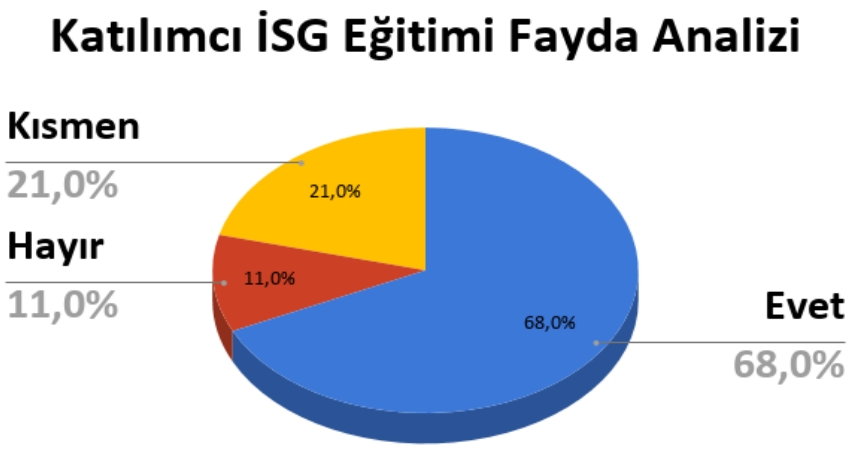
Tablo 4.20 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İSG Eğitimi ile birlikte iş yerinizde iş kazası veya ramak kala olaylarda bir azalma gözlemlediniz mi?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İSG Eğitimi ile birlikte iş yerinizde iş kazası veya ramak kala olaylarda bir azalma gözlemlediniz mi?	%
Evet	4
Hayır	42
Bilgim yok	54
Toplam	100

Katılımcıların "İSG Eğitimi ile birlikte iş yerinizde iş kazası veya ramak kala olaylarda bir azalma gözlemlediniz mi?" sorusuna yüzde 4'ü evet, yüzde 42'si hayır, yüzde 54'ü bilgim yok cevabını vermiştir (Tablo 4.20). Katılımcıların İSG Eğitimi ile birlikte iş yerinizde iş kazası veya ramak kala olaylarda bir azalma olmadığı ya da bilgilerinin olmadığı yönünde cevap verdikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 4.21 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İSG Eğitimini faydalı buluyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İSG Eğitimini faydalı buluyor musunuz?	%
Evet	68
Hayır	11
Kısmen	21
Toplam	100

Şekil 4.4 Katılımcı İSG eğitimi fayda analizi

Katılımcıların "İSG Eğitimini faydalı buluyor musunuz?" sorusuna yüzde 68'i evet, yüzde 11'i hayır, yüzde 21'i kısmen cevabını vermiştir (Tablo 4.21, Şekil 4.4). Katılımcıların İSG Eğitimini faydalı buluyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplardan anlaşılacağı üzere İSG eğitimlerini faydalı buldukları kişisel gelişimleri ve oluşacak güvenlik kültürünün iş ortamlarına yapacağı katkıdan dolayı önem verdikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 4.22 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Yaptığınız işten dolayı sağlığınızın olumsuz etkilendiğine inanıyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Yaptığınız işten dolayı sağlığınızın olumsuz etkilendiğine inanıyor musunuz?	%
Evet	71
Hayır	5
Kısmen	24
Toplam	100

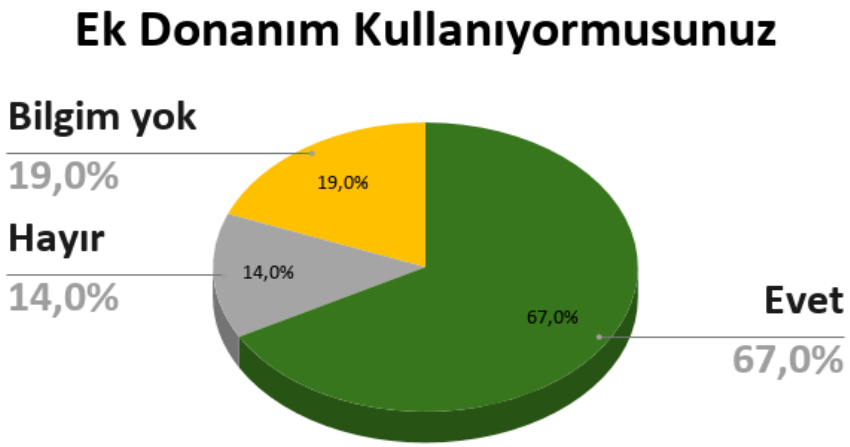

Şekil 4.5 İşiniz sağlığınızı etkiliyor mu?

Katılımcıların "Yaptığınız işten dolayı sağlığınızın olumsuz etkilendiğine inanıyor musunuz?" sorusuna yüzde 11'i evet, yüzde 44'ü hayır, yüzde 14'i kısmen cevabını vermiştir (Tablo 4.22, Şekil 4.5). Katılımcıların yaptıkları işten dolayı sağlıklarının olumsuz etkilendiğine inandıkları ya da kısmen inandıkları gözlemlenmektedir. Yaptıkları işten sağlıklarının etkilendiğine inanmaları alacakları İSG eğitimine fikren ve fiziken hazırlık seviyelerini de bize göstermektedir.

Tablo 4.23 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İşyerinizde kullandığınız teçhizat ve giysilerinizin daha konforlu olması için ek önlemler alıyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İşyerinizde kullandığınız teçhizat ve giysilerinizin daha konforlu olması için ek önlemler alıyor musunuz?	%
Evet	67
Hayır	14
Kısmen	19
Toplam	100

Şekil 4.6 Ek donanım kullanıyormusunuz?

Katılımcıların "İşyerinizde kullandığınız teçhizat ve giysilerinizin daha konforlu olması için ek önlemler alıyor musunuz?" sorusuna yüzde 67'si evet, yüzde 14'i hayır, yüzde 19'si kısmen cevabını vermiştir (Tablo 4.23, Şekil 4.6). Katılımcıların işyerinizde kullandığınız teçhizat ve giysilerinizin daha konforlu olması için ek önlemler alıyor musunuz sorusuna yoğun olarak evet ya da kısmen cevabını verdikleri gözlemlenmektedir. Çağımızın gereği olarak her geçen gün insan hayatına verilen önem artmakta ve bu doğrultuda kişisel bilinç oluşmaktadır. Bilinçli çalışan sağlığının kıymetini biliyor bu yönde taleplerde bulunuyor ve en kötü senaryoda kendi sağlığı için kişisel imkanlarıyla şartları iyileştirmeye çalıştığı gözlemlenmektedir.

Tablo 4.24 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Yeni alınan teçhizat ve giysileriniz uygunluğu konusunda fikriniz alınıyor mu?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

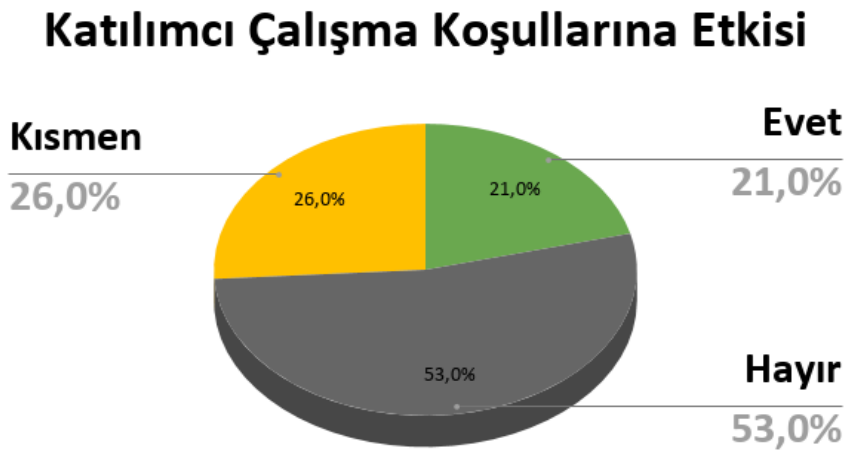
Yeni alınan teçhizat ve giysileriniz uygunluğu konusunda fikriniz alınıyor mu?	%
Evet	22
Hayır	57
Bazen	21
Toplam	100

Katılımcıların "Yeni alınan teçhizat ve giysileriniz uygunluğu konusunda fikriniz alınıyor mu?" sorusuna yüzde 22'si evet, yüzde 57'si hayır, yüzde 21'i bazen

cevabını vermiştir (Tablo 4.24). Katılımcıların yeni alınan teçhizat ve giysileriniz uygunluğu konusunda fikriniz alınıyor mu sorusuna yoğun olarak hayır cevabını verdikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 4.25 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Çalışma koşullarınızla ilgili görüşlerinize müracaat ediliyor mu?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Çalışma koşullarınızla ilgili görüşlerinize müracaat ediliyor mu?	%
Evet	21
Hayır	53
Kısmen	26
Toplam	100

Şekil 4.7 Katılımcı çalışma koşullarına etkisi

Katılımcıların "Çalışma koşullarınızla ilgili görüşlerinize müracaat ediliyor mu?" sorusuna yüzde 21'ü evet, yüzde 53'ü hayır, yüzde 26'ü kısmen cevabını vermiştir (Tablo 4.25, Şekil 4.7). Katılımcıların **ç**alışma koşullarınızla ilgili görüşlerinize müracaat ediliyor mu sorusuna yoğun olarak hayır ya da kısmen cevabını verdikleri gözlemlenmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere mevcut idari klişelerin ve bazı geleneksel idare anlayışının halen çalışma hayatımızda baskın olduğunu gözlemlemek mümkündür.

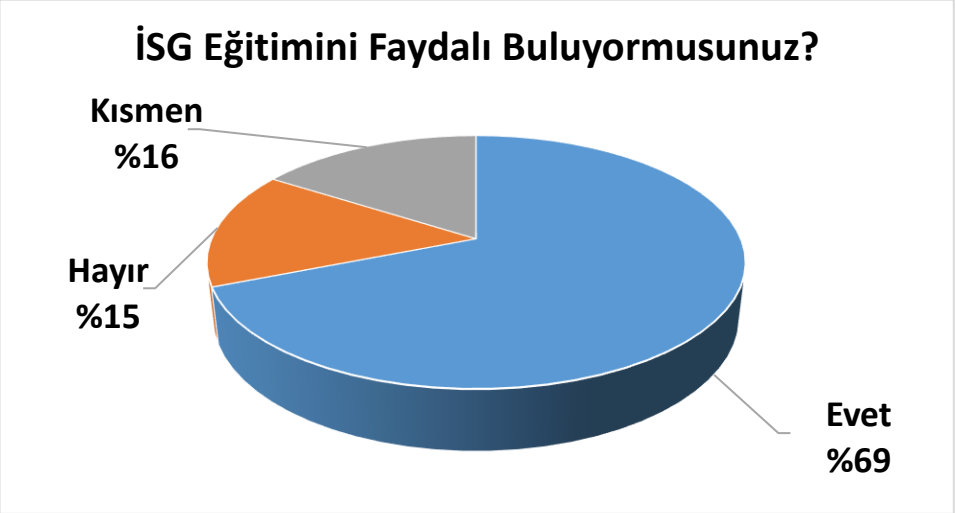
Tablo 4.26 GP içerisinden seçilen katılımcıların "Çalışma koşullarınızla ilgili görüşleriniz dikkate alındığına inanıyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Çalışma koşullarınızla ilgili görüşleriniz dikkate alındığına inanıyor musunuz?	%
Evet	16
Hayır	52
Kısmen	32
Toplam	100

Katılımcıların "Çalışma koşullarınızla ilgili görüşleriniz dikkate alındığına inanıyor musunuz?" sorusuna yüzde1 6'sı evet, yüzde 52'si hayır, yüzde 32'si kısmen cevabını vermiştir (Tablo 4.26). Katılımcıların çalışma koşullarınızla ilgili görüşleriniz dikkate alındığına inanıyor musunuz sorusuna yoğun olarak hayır ya da kısmen cevabını verdikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 4.27 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İSG eğitiminin işinize katkı sunduğuna inanıyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İSG Eğitiminin işinize katkı sunduğuna inanıyor musunuz?	%
Evet	69
Hayır	15
Kısmen	16
Toplam	100

Şekil 4.8 İSG eğitimini faydalı buluyormusunuz?

Katılımcıların "İSG Eğitiminin işinize katkı sunduğuna inanıyor musunuz?" sorusuna yüzde 69'u evet, yüzde 15'i hayır, yüzde16'sı kısmen cevabını vermiştir (Tablo 4.27, Şekil 4.8). Katılımcıların İSG eğitiminin işinize katkı sunduğuna inanıyor musunuz sorusuna yoğun olarak evet cevabını verdikleri gözlemlenmektedir. İSG eğitimlerinin faydalı bulunması personelde ki farkındalık ve güvenlik kültürünün her geçen gün arttığını bize işaret etmektedir.

Tablo 4.28 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İSG eğitimi ile iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azalacağını düşünüyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İSG Eğitimi ile iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azalacağını düşünüyor musunuz?	%
Evet	58
Hayır	10
Kısmen	32
Toplam	100

Katılımcıların "İSG eğitimi ile iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azalacağını düşünüyor musunuz?" sorusuna yüzde 58'i evet, yüzde 10'u hayır, yüzde 32'si kısmen cevabını vermiştir (Tablo 4.28). Katılımcıların İSG eğitimi ile iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azalacağını düşünüyor musunuz sorusuna yoğun olarak evet ya da kısmen cevabını verdikleri gözlemlenmektedir.

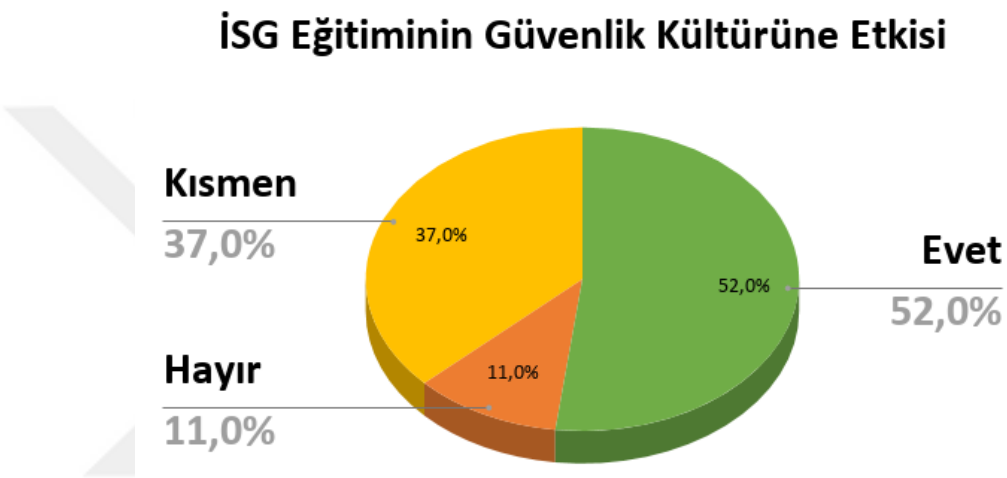
Tablo 4.29 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İSG eğitimi yanında mesleki riskler göz önünde tutularak ilave eğitimlerde verilsin mi?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İSG eğitimi yanında mesleki riskler göz önünde tutularak ilave eğitimlerde verilsin mi?	%
Evet	83
Hayır	15
Bilgim yok	2
Toplam	100

Katılımcıların "İSG eğitimi yanında mesleki riskler göz önünde tutularak ilave eğitimlerde verilsin mi?" sorusuna yüzde 83'ü evet, yüzde15'i hayır, yüzde 2'si bilgim yok cevabını vermiştir (Tablo 4.29). Katılımcıların İSG eğitimi yanında mesleki riskler göz önünde tutularak ilave eğitimlerde verilsin mi sorusuna yoğun olarak evet cevabını verdikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 4.30 GP içerisinden seçilen katılımcıların "İSG eğitiminin, işyerinizde güvenlik kültürünün oluşmasına katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

İSG Eğitiminin, işyerinizde güvenlik kültürünün oluşmasına katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?	%
Evet	52
Hayır	11
Kısmen	37
Toplam	100

Şekil 4.9 İSG eğitiminin güvenlik kültürüne etkisi

Katılımcıların "İSG Eğitiminin, işyerinizde güvenlik kültürünün oluşmasına katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna yüzde 52'si evet, yüzde 11'i hayır, yüzde 37'si kısmen cevabını vermiştir (Tablo 4.30, Şekil 4.9) . Katılımcıların İSG Eğitiminin, işyerinizde güvenlik kültürünün oluşmasına katkısı olduğunu düşünüyor musunuz sorusuna yoğun olarak evet ya da kısmen cevabını verdikleri gözlemlenmektedir. Aldığımız bu cevaplar kamu güvenliği çalışanları açısından günümüzde yeni yeni gündeme gelmeye başlayan iş sağlığı güvenliği eğitimi ve pratiğinin güvenlik kültürünün temellerini daha da sağlamlaştıracağını ortaya koymaktadır.

4.1.2 Anket Cronbach Alpha Güvenilirlik Analizi:

Tablo 4.31 Anket Cronbach Alpha Güvenilirlik Analizi Tablosu

Ölçek: TÜM DEĞİŞKENLER

Durum İşleme Özeti

		N	%
Durumlar	Geçerlilik	3	50,0
	Hariç	3	50,0
	Toplam	6	100,0

a. Yöntemdeki Tüm Değişkenler

Güvenilirlik İstatistikleri

Cronbach's Alpha	Öğe Sayısı
,739	30

Kamu Binaları Güvenlik Noktası Personeline Verilen İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin İş Güvenliği Kültürüne Etkisi Anketi Cronbach Alpha güvenilirlik analizi değerlendirmesinden,739 değer alması (Tablo 4.31) anket sorularının ve verilen cevapların tutarlılığını ve araştırmanın isabetliliğini ortaya koymaktadır.

4.1.3 Anket Genel Değerlendirmesi:

Anketimiz 87’ si erkek 13’ü kadın toplam 100 kişilik kamu binası güvenlik noktası personeliyle gerçekleştirilmiştir. Deneklerimizin %54’ü 21-30 yaş aralığında genç lise mezunu çalışanlardır. Deneklerimizin beyanı ve görev başı eğitim kurs müfredatı içeriğinden anladığımız üzere güvenlik personeline İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimleri temel düzeyde verilmekte ve personelde farkındalık yaratılmaya çalışılmaktadır.

İSG Eğitiminin, işyerinizde güvenlik kültürünün oluşmasına katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna verilen %52 evet ve %37 kısmen cevabı bize gösteriyor ki kamuda görevli güvenlik noktası personeli İSG hakkında bilgi sahibi ve güvenlik kültürüne katkı sağladığına inanıyor. Daha yolun başındayız diyebileceğimiz bu günlerde personelinin ulaştığı İSG farkındalık seviyesi oluşacak güvenlik kültürünün sağlam temeller üzerine inşa edileceğinin göstergesidir.

İSG Eğitimini faydalı buluyor musunuz? Sorusuna verilen %68 evet ve Yaptığınız işten dolayı sağlığınızın olumsuz etkilendiğine inanıyor musunuz? **S**orusuna verilen %71 evet cevapları personelin sağlık ve iş güvenliği risk faktörlerini, daha yeni yeni almaya başladıkları İSG eğitimi ve bilinçaltı korunma birikimleriyle analiz edip reaksiyona hazır hale geldiklerinin ispatı niteliğindedir.

Eğit**i**ci kadro ve idari birimlerin, verilen İSG eğitimleri sayesinde, genel manada fiziki ve psikolojik olarak iş yükü ağır olan, her türlü hava şartlarında çoğu zaman açıkta ve güvenlik tehdidi altında görevlerini ifa etmeye çalışan güvenlik personelinin daha bilinçli ve profesyonelce işlerine yaklaştıkları konusunda hemfikir olmaları ilerlemeyi ortaya koymaktadır.

İşyerinizde kullandığınız teçhizat ve giysilerinizin daha konforlu olması için ek önlemler alıyor musunuz? Sorusuna verdikleri %67 evet cevabı, güvenlik personeli kendisine sunulan imkanların yetersiz kaldığını hissettiğinde kendi imkanlarıyla şartları ve teçhizatını iyileştirmeye çalıştığını, çözüm ve yardım arayışında olması ülkemiz koşullarında eksikliği hissedilen iş güvenliği kültürünün aslında kamu güvenlik personeli arasında daha hızlı ve köklü temellendiğini bize göstermektedir ve bu durum açıkça anketimizde de gözlemlenmektedir.

Çalışma hayatında edindiğimiz temel tecrübeler ortaya koyuyor ki bilinçli çalışan maksimum faydaya en yakın olandır. Bir personelin sıradan hava muhalefetine karşı alacağı önlemler veya kullandığı teçhizatta yapacağı en küçük iyileştirmeler gibi basit ve pratik önlemler bile bireysel ve iş grubu çapında personelin hem kendi sağlığı hem de iş ortamının emniyetini artırdığı tespit edilmiştir.

İnsanın korunma ve emniyet içgüdüsü iş hayatında personele verilecek İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimleriyle uygun potada eritildiğinde netice olarak karşımıza çıkacak emniyetli ve sağlıklı ortam güvenlik kültürünün gelişip iş hayatımızı şekillendireceği ortam olacaktır.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada, güvenlik personelinin almış olduğu İş sağlığı ve Güvenliği eğitiminden memnuniyeti, iş kazalarının önlenmesinde eğitim ve güvenlik kültürünü benimsemiş olması, sorumlu bulunduğu alanda taşıdığı risklerin farkında olması ve almış oldukları eğitimleri yeterli görmesinin yanında alınan eğitimler sayesinde personelin beden ve ruh sağlığına gösterdiği ehemmiyet ve neticesinde iş gücü kaybının minimize edilmesi gibi konular irdelenmektedir.

Güvenlik ihtiyacının asimetrik büyümesi, günümüz güvenlik risk analizleri ve asimetrik artan terör tehdidi kurum girişleri güvenlik personeline yoğun psikolojik baskı ve gelişmiş teknolojik cihaz ve silahların ekstra yükünü yüklemektedir. Güvenlik personeli hemen her gün dijital-görsel materyaller ve fiziki eğitimler vasıtasıyla farkındalık artırma ve muhtemel riskleri anında ve misliyle mukabele prensibiyle bertaraf etme eğitimlerine tabi tutulmaktadır. Tekrar eden ve yoğunlaşan bu eğitimler; personeli yoğun psikolojik baskı altına almakta veya personelde bıkkınlık ve bazen de hissizlik oluşmasına neden olabilmektedir. Oluşan bu bıkkınlık ve hissizlik halinin giderilmesi için çoğu zaman güvenlik amirlerinin personele yanlış müdahalesi durumu daha da karışık bir hale sokmaktadır.

Şimdiye kadar değindiğimiz olguları maddeler halinde sıralarsak;
1.Personel üzerindeki güvenlik riskine bağlı psikolojik baskı,
2.Ekstra silah-teçhizat ve eğitimlerin ağırlığı,
3.İdarenin uyguladığı psikolojik baskı şeklinde 3 ana grupta incelenebilecek iş sağlığı ve güvenliği ilgi alanına giren faktör karşımıza çıkmaktadır.

1. Personel üzerindeki güvenlik riskine bağlı psikolojik baskı, personel aidiyet ve profesyonelliğin verdiği motivasyonla emniyeti için çalıştığı kurumun güvenliğini kendi can güvenliğinin önüne koyar ve bu doğrultuda görev yapar buda insan doğası ve yaşama içgüdüsüyle sürekli bir boğuşma hali meydana getirir ki bu psikolojik hal personelin üstesinden gelmesi gereken en önemli psikolojik baskı faktördür.

2. Ekstra silah-teçhizat ve eğitimin ağırlığı: Artan asimetrik güvenlik tehditlerine mukabelede bulunabilmek için güvenlik teçhizatı envanterine her geçen gün yeni silah ve teçhizat eklenmekte, bu silah ve teçhizatın fiziki ağırlığı, bilinçsiz yapılan maliyet muhasebesi neticesinde ergonomiden taviz verilerek üretilen silah ve teçhizatın personel sağlığına olumsuz etkileri ve bu yeni silah teçhizatın nazari ve uygulamalı eğitimlerine personelin ayırdığı zaman güvenlik personeline ekstra iş yükü olarak geri dönmektedir. Bu durum mevcut haliyle personelin en çok şikayet ettiği konuların başında gelmektedir. Günümüz dünyasında gelişmiş ülkeleri her konuda takip etmeye çalışan ülkemiz insan odaklı işyeri kültürünü iş sağlığı ve güvenliği eğitimleriyle daha hızlı hayata geçirebilecektir. Personele eğitim ve donanımın yük olmaktan çıkarılacağı uygulama ve tedbirler iş sağlığı ve güvenliği kültürünün öncülüğünde geliştirilecek ve personel kalitesini en iyi seviyelere taşıyacaktır.

3.İdarecilerin uyguladığı psikolojik baskı: Bir kısım amirlerin güvenlik kaygısının yanında kişisel kaygı ve beklentileri gibi faktörler ile personel yönetimi ve maksimum fayda eğitimi gibi donanımlardan yoksun oluşları, personele yanlış yaklaşım ve idareleri, personel üzerinde telafisi çok güç neticeler doğurmakta, orta ve uzun vadede iş gücü, tecrübe ve kalite kaybına neden olabilmektedir.

Neticede, İş sağlığı ve güvenliği eğitimi alan personel toplumda mevcut ön yargıdan kurtulup psikolojik destek alabildiğinde hem işinde hem sosyal hayatında daha başarılı olacağı aşikardır. Kullandığı silah-teçhizatı ve giyim-kuşamını daha bilinçli taşıyacak en basit örneğiyle kullandığı ayakkabısını ortopedik seçmesi veya ortopedik bir tabanlıkla kullanması kısa vadede konfor sağlayacak orta ve uzun vadede eklem, kas ve iskelet yapısını koruyacaktır. İş sağlığı kültürünün oturduğu bir çalışma ortamında yöneticiler personelle ilişkilerini daha sağlam temellere oturtacak, personelin ihtiyaçlarına ve güvenlik gereksinimlerine daha doğru yanıtlar verebileceklerdir.

Sonuç olarak; güvenlik personeline verilecek iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri personelde farkındalık oluşturacak, oluşan kültür personelin iş kalitesini dolayısıyla

yaşam kalitesini temelden etkileyecektir. Unutulmamalıdır ki iş sağlığı güvenliği kültürü personel ve yönetim arasında güçlü bağlar kurduğu gibi bu kültürün etkisiyle yönetim daha doğru kararlar alacak hem personel hem de güvenlik noktasında kendisini bir üst noktaya taşıyabilecektir.

KAYNAKLAR

[1] Lloyd, J. ve Mitchinson, J, Cahillikler Kitabı (C. A. Filiz,ve E. Ergüven, Çev.), NTV Yayınları, İstanbul, 2008

[2] Williamson, A.M. Feyer, A.M., Caırns, D. and Biancotti, D. The Development Of A Measure Of Safety Climate: The Role Of Safety Perceptions And Attitudes, Safety Science. 2017

[3] https://tr.thpanorama.com/articles/historia/james-watt-biografa-inventos-y-aportes.html, erişim: 01.06.2019

[4] https://ohsonline.com/Issues/2019/10/October-2019.aspx Robert Pater safety leaders Jerry Laws erişim:10.10.2019

[5] https://ohsonline.com/Articles/2018/12/01/Key-Protections-for-Arc-Welders.aspx erişim:01.12.2018

[6] Kılkış, İ. İş Sağlığı ve Güvenliği. Dora Yayıncılık. Bursa: 2014

[7] Yılmaz F. İş Sağlığı Ve Güvenliği. Avrupa Birliği ve Türkiye'de İş Sağlığı Ve Güvenliği Kurullarının Etkinlik Düzeyinin Ölçülmesi.Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi.2009

[8] Cohen A. and Colligan M.J. Assessing Occupational Safety and Health Training: A Literature Review, NIOSH Publications, Publication Number:98-145, Ohio, 1998

[9] ILO, http://www.ilo.org/global/topics, 26.07.2019

[10] Cooper M.D. Towards a model of safety culture, Safety Science, 36(2),

111-136, 2000

[11] Cox ve Flin, 1998: 191, Guldenmund, 2010.

[12] SGK İstatistiklerinden hareketle MMO tarafından hazırlanmıştır.

[13] Akkök, A. İş Kazalarının Maliyeti ve İş Güvenliği. MPM Yayınları. 1977

[14] Demir, S. İnsan Kaynakları Yönetimin Bir Fonksiyonu Olarak İş Sağlığı Ve Güvenliği Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi. 2016

[15] Kılkış, İ. İş Sağlığı ve İş Güvenliği. Bursa: Dora Yayıncılık, 2016

[16] Demir, S. İnsan Kaynakları Yönetimin Bir Fonksiyonu Olarak İş Sağlığı ve Güvenliği Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi. 2016

[17] Baybora D, Oral Aİ, Gerek HN, Seylen Kaplan ET, Akın L, Ekmekçi Ö, Piyal B. İş Sağlığı ve Güvenliği: Baybora D(editör). İş Sağlığı ve Güvenliğine Genel Bakış 1. Baskı. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, 2012:7

[18] Baybora D., Oral Aİ., Gerek HN., Seylen Kaplan ET., Akın L., Ekmekçi Ö., Piyal B. İş Sağlığı ve Güvenliği: Baybora D (editör). İş Sağlığı ve Güvenliğine Genel Bakış 1. Baskı. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Web Ofset Tesisleri, 2012: 8

[19] TDK, Türk Dil Kurumu Sözlükleri, http://sozluk.gov.tr/, 24.07.2019.

[20] Karagöz A. Suç Önleme Hizmetleri Özel Güvenlik ve Emniyet Teşkilatı. Ankara, 2002

[21] Acun S. Özel Güvenlik Teşkilatı Türkiye Örneği Yüksek Lisans Tezi İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul. 2018

[22] Acun S. Özel Güvenlik Teşkilatı Türkiye Örneği Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul. 2018

[23] Kuyaksil A., ve Akçay O. Türkiye" de Meslekleşme Olgusu Olarak Özel Güvenlik Hizmeti ,Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi, 2005.

[24] Kakalik S., ve Sorrell W, "The Rand Report": Kakalik S (editör), Santa Monica, California, 1971.

[25] Karadal H. İş Yeri Yaralanmaları Üzerinde Güvenlik İklimi ve Güvenlik Kültürünün Rolü. Uluslararsı Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 2017

[26] Çiçek, B. Hastanelerde Kurum Ev İdaresi Personeli Perspektifinden İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarının Güvenlik Kültürüne İlişkin Algı Düzeylerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara. 2016

[27] Dursun, S. İş Güvenliği Kültürünün Çalışanların Güvenli Davranış Üzerine Etkisi. Sosyal Güvenlik Dergisi, 2013

[28] Saraç, Ç. İş Sağlığı Ve Güvenlik Kültürü Algısının İş Tatmini İle İlişkisinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul. 2016

[29] Aktay, N. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin İş Güvenliği Kültürüne Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul. 2014

[30] Dursun, S. İş Güvenliği Kültürünün Çalışanların Güvenli Davranışları Üzerine Etkisi. Sosyal Güvenlik Dergisi, 2013

[31] Aktay, N. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin İş Güvenliği Kültürüne Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul. 2014

[32] Alli, B. Fundamental Principles of Occupational Health and Safety, İkinci Baskı. Geneva: International Labour Organization Yayınları, 2008

[33] T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, AÇSHB Kurum Vizyonu, https://ailevecalisma.gov.tr/, 31.07.2019

[34] T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği, https://ailevecalisma.gov.tr/, 31.07.2019

[35] T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, AÇSHB İSG Bilgi Portalı, https://ailevecalisma.gov.tr/, 31.07.2019

[36] T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, AÇSHB İSG Bilgi Portalı, https://ailevecalisma.gov.tr/, 31.07.2019

[37] AÇSHB, İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Yönetmeliği http://www.resmigazete.gov.tr, 2009

EKLER

Ek A: Anket Formu

Sayın Katılımcı,

Bu anket çalışması Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde araştırılmakta olan "**KAMU BİNALARI GÜVENLİK NOKTASI PERSONELİNE VERİLEN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMİNİN İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNE ETKİSİ**" yüksek lisans tezi için düzenlenmiştir. Araştırma sonucunda bilgilerinizin gizli tutulacağını ve sadece akademik araştırma için kullanılacağını belirtmek ister, araştırmaya göstermiş olduğunuz ilgiden dolayı şimdiden çok teşekkür ederiz.

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ergün ERASLAN

ÖĞRENCİ
Bekir KARABULUT

1. Cinsiyetinizi işaretleyiniz?

[ ] Erkek [ ] Kadın

2. Ait olduğunuz yaş kategorisini işaretleyiniz?

[ ] 1–20 [ ] 21–30 [ ] 31–40 [ ] 41–41 üzeri

3. Eğitim durumunuz nedir?

[ ] İlköğretim Mezunu [ ] Lise Mezunu [ ] Önlisans Mezunu

[ ] Lisans Mezunu [ ] ……(Belirtiniz)

4. İşletmenizin statüsü aşağıdakilerden hangisidir?

[ ] Yerli sermayeli özel işletme [ ] Yabancı sermayeli özel işletme

[ ] Kamu işletmesi [ ] Diğer…… (Belirtiniz)

5. İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı ile ilgili bilgilere ulaşmak için en çok hangi bilgi kaynağından faydalandınız/faydalanıyorsunuz?

[ ] Kurum içi eğitimler [ ] Özel kuruluşlar [ ] Sendika [ ] Basın [ ] İnternet

6. İşyerinizin tehlike sınıfı aşağıdakilerden hangisidir?

[ ] Az Tehlikeli [ ] Tehlikeli [ ] Çok Tehlikeli [ ] Fikrim yok

7. **Tehlike sınıfı ayrımı yapılmaksızın tüm işyerlerinin, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamına alındığını biliyor musunuz?**

   [ ] Evet [ ] Hayır

8. **6331 sayılı İSG Kanunu'nu uygulanabilir buluyor musunuz?**

   [ ] Evet [ ] Hayır

9. **6331 sayılı Kanun uyarınca yükümlülüklerinizi biliyor musunuz?**

   [ ] Evet [ ] Hayır [ ] Kısmen

10. **İşyerinizde işyeri hekimi görevlendirildi mi?**

    [ ] Evet [ ] Hayır [ ] Bilgim yok

11. **İşyerinizde iş güvenliği uzmanı görevlendirildi mi?**

    [ ] Evet [ ] Hayır [ ] Bilgim yok

12. **İşyerinizde işyeri sağlık ve güvenlik birimi kuruldu mu?**

    [ ] Evet [ ] Hayır [ ] Bilgim yok

13. **İşyerinizde risk değerlendirme çalışması yapıldı mı?**

    [ ] Evet [ ] Hayır [ ] Bilgim yok

14. **İşyerinizde acil durum planları hazırlandı mı?**

    [ ] Evet [ ] Hayır [ ] Bilgim yok

15. **Risk değerlendirmesi, çalışanların İSG eğitimleri, sağlık gözetimi, acil durum planları gibi yükümlülüklerin, 30/12/2012 tarihinden itibaren işyeriniz için zorunlu olduğunu biliyor musunuz?**

    [ ] Evet [ ] Hayır [ ] Bilgim yok

16. **İş kazası veya meslek hastalıkları bildirimlerinin nereye nasıl yapılacağı konusunda bilginiz var mı?**

    [ ] Evet [ ] Hayır [ ] Bilgim yok

17. **Sağlık muayeneniz düzenli olarak yapılıyor mu?**

    [ ] Evet [ ] Hayır [ ] Bilgim yok

18. İş ortamında ihtiyaç duyduğunuzda bir sağlık kuruluşuna kolaylıkla ulaşabiliyor musunuz?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Kısmen

19. 6331 sayılı İSG Kanunun ikincil düzenlemeleri (yönetmelik, tebliğ, genelge) hakkında kurumsal düzeyde bilginiz var mı?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Kısmen

20. İSG Eğitimi ile birlikte iş yerinizde iş kazası veya ramak kala olaylarda bir azalma gözlemlediniz mi?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Bilgim yok

21. İSG Eğitimini faydalı buluyor musunuz?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Kısmen

22. Yaptığınız işten dolayı sağlığınızın olumsuz etkilendiğine inanıyor musunuz?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Kısmen

23. İşyerinizde kullandığınız teçhizat ve giysilerinizin daha konforlu olması için ek önlemler alıyor musunuz?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Bilgim yok

24. Yeni alınan teçhizat ve giysileriniz uygunluğu konusunda fikriniz alınıyor mu?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Bazen

25. Çalışma koşullarınızla ilgili görüşlerinize müracaat ediliyor mu?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Kısmen

26. Çalışma koşullarınızla ilgili görüşleriniz dikkate alındığına inanıyor musunuz?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Kısmen

27. İSG Eğitiminin işinize katkı sunduğuna inanıyor musunuz?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Kısmen

28. İSG Eğitimi ile İş kazalarının ve meslek hastalıklarının azalacağını düşünüyor musunuz?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Kısmen

29. İSG Eğitimi yanında mesleki riskler göz önünde tutularak ilave eğitimlerde verilsin mi?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Bilgim yok

30. İSG Eğitiminin, işyerinizde güvenlik kültürünün oluşmasına katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?

[ ] Evet [ ] Hayır [ ] Kısmen

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER **Foto**

Ad Soyad: Bekir KARABULUT

Doğum Tarihi: 01.01.1980

Telefon: 0543 795 89 55

E-mail: karabekirbulut@gmail.com

EĞİTİM

Lise: Kayseri Sümer Lisesi

Lisans: Eskişehir Anadolu Üniversitesi

Yüksek lisans: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

İŞ DENEYİMİ: Memur